Posamezna številka 1 Din. Poštnina pavsalirana.
Štev. 101. V Ljubljani, v torek 29. maja 1923. Leto I.

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši ponedeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10·—, po pošti Din 12·—, inozemstvo Din 20·—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana".
Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Sofizmi.

Sobotna seja narodne skupščine je v marsikaterem oziru zanimiva. G. Svetozar Pribičević je smatral za potrebno, da brani nekaj, česar obrambe ni več potrebno. Velika skrb demokratskih voditeljev za državno in narodno edinstvo je popolnoma odveč. Narodna radikalna stranka je, zavedajoč se dalekosežnosti svoje odločitve, razbila radikalno - demokratsko koalicijo, da bi neovirano mogla povprašati narod za njegovo mnenje. Če govorijo danes demokrati z namenom, da brandijo to, kar si je Narodna radikalna stranka zapisala na volilni prapor in kar je g. Nikola Pašić v narodni skupščini ponovno dokazal, potem delajo svoji stranki zelo slabe usluge, saj je danes že vsakomur jasno, da tu ni igrala skrb za ideale naroda nobene vloge, pač pa slepo strankarstvo, ki se kar ne more vmisliti v novi parlamentarni položaj.

Ne zdi se nam vredno, podajati analizo govora, ki ga je imel na sobotni seji g. Pribičević. Toda ob tej priliki je povedal nekaj, o čemur je treba spregovoriti. Dejal je sledeče: »Ako hoče radikalna stranka ustaliti položaj države, mora voditi jasno politiko ter ustvariti tak položaj, da bo imela zanjo absolutno gotovost.« G. Pribičević gotovo ni globoko pomislil, ko je izustil citirane besede. Narodna radikalna stranka ima jasno začrtano politiko. Ako je demokrati ne poznajo in doslej še niso mogli spoznati, ni to krivda radikalnih voditeljev, marveč njih samih. Mi tega ne moremo verjeti, ker smo mnenja, da se je g. minister n. r. po tolikih letih in mesecih vendarle moral naučiti pravilnega presojanja parlamentarnih situacij. Če pa demokratski voditelji namenoma nočejo videti jasne politike, ki jo je započela Narodna radikalna stranka, — in ta verzija je najverjetnejša, — imamo opravka z ljudmi, ki izgubijo v tistem trenotku svojo razsodnost, ko jih nemila usoda stisne v kotiček opozicije. Politik mora biti na višini ne samo takrat, kadar sodeluje v vladi, temveč v isti meri tudi takrat, ko stopi v opozicijo.

Narodna radikalna stranka vodi, o tem se bodo demokratski veljaki lahko prav kmalu prepričali, jasno politiko in ustvarila je položaj, v katerem bo imela zanjo absolutno sigurnost. Očitek, češ da Narodna radikalna stranka ne stoji na stališču Vidovdanske ustave, je danes razorožen in noben opozicijonalni politik ga ne more uporabljati v argumntacijske svrhe. Sam g. Nikola Pašić je v skupščini izjavil, da stoji NRS na stališču ustave. S tem je NRS nedvoumno izjavila svoj confiteor v pogledu na narodno in državno edinstvo.

Ko zmanjka tehtnih dokazov, si nenačelni politiki navadno pomagajo tako, da stopijo v ropotarnico sofizmov. Tam je shranjenega mnogo, kar more učinkovati, če pride na dnevno luč. Zagrizenim strankarjem ugajajo take stvari bolj, nego stvarne razprave, izluščene iz kaosa brezpredmetnih fraz, ki jih morajo državljani naše kraljevine poslušati že peto leto. Imamo stranko, vlado ali če hočete režim, ki je najboljša garancija za trajnost in nerazrušljivost državnega edinstva. G. Ljuba Jovanović je povedal čisto pravilno, da nam je najprej potrebna silna zavest državnega edinstva. Državno edinstvo je pojem, ki je zajamčen v pisanem zakonu.

Interes države in naroda zahteva, da se nemudoma pristopi k plodnemu parlamentarnemu delu. V kratkem bodo sestavljeni posamezni parlamentarni odbori, in takrat bodo imeli demokratski veljaki prilike dovolj, motriti jasno linijo političnega, gospodarskega, kulturnega in socijalnega udejstvovanja Narodne radikalne stranke. Opozicijonalci najnovejšega datuma se bodo slejaliprej morali privaditi dejstvu, da sofizmi dandanes v masah ne vžigajo več. Ljudstvo hoče miru, reda, dobro upravo, razvojnih možnosti v gospodarsken. pogledu, strpnost in socijalno enakopravnost. Naloge, ki si jih je postavila vladna stranka, so težavne, obširne in ji ne prinašajo razen odgovornosti nobenih ugodnosti. NRS je stranka dela, in sicer tihega dela. Ni vajena, sipati obljube in trošiti s frazami, dobro se zavedajoč, da tudi najprimitivnejši seljaški element končno pregleda dvojno igro, a v tem trenotku bi bila njena politika že zapečatena. Ali stranka uživa v velikem delu našega naroda neomajno zaupanje, zato se bo gibala njena politika v smereh, ki sta jih označila g. Nikola Pašić in Ljuba Jovanović. Oba državnika sta govorila tako jasno, da je njune besede lahko razumel najpriprostejši šumadijski seljak na galeriji parlamenta. Demokratski prvaki pa, kakor se dozdeva, raznih znamenj na našem političnem firmamentu nočejo razumeti. Pride čas, ko bodo morali verjeti dejstvom. Oni so danes stranka, ki razpada in ki je zgubila ves kredit ne samo v starih, marveč tudi v novoosvobojenih pokrajinah naše države. Najsi bo že tako ali tako: s samimi sofizmi se resnica o jasni in realni politiki Narodne radikalne stranke nikoli in nikdar ne bo dala izbrisati. Preveč čist je ščit Narodne radikalne stranke, da bi ga mogli oškropiti poklicni demagogi s svojimi nenačelnimi in nestvarnimi ter bistveno jalovimi argumenti. NRS se v bodoče za demokratske »ljubeznivosti« ne bo več menila, ampak bo hodila nemoteno po svojih potih.

Narodna skupščina.

Danes svečana otvoritev novega zasedanja.

Beograd, 28. maja. (Z) V vladnih krogih se delajo priprave za svečano otvoritev novega zasedanja narodne skupščine kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prihodnja seja je sklicana za sredo dopoldne. Nj. Vel. kralj je še vedno bolan in ne sme zapustiti sobe, vsled česar se tudi ne bo mogel udeležiti otvoritve parlamentarnega zasedanja. V splošnem je prišlo vse politično življenje zaradi pravoslavnih Binkošti po izvolitvi stalnega predsedništva narodne skupščine v nekak zastoj. Prvi čin po svečani otvoritvi zborničnega zasedanja in po izvolitvi parlamentarnih odborov bo rekonstrukcija vlade, nakar se začne redno delo v narodni skupščini ,ki bo razpravljala o že napovedanih zakonskih predlogih. Kakor se splošno sodi, ne bodo parlamentarnega dela ovirale večje težkoče in bodo seje parlamenta kolikor toliko gladko potekale, ako ne nastopijo nepredvideni dogodki.

Beograd, 28. maja. (Z) V sredo dopoldne se svečano otvori novo zasedanje narodne skupščine. Splošno se je pričakovalo, da bo na tej seji prečitala krona prestolni govor. Doznalo pa se je sedaj, da Nj. Vel. kralj ne pride v zbornico radi obolelosti in da bo ministrski predsednik Pašić prečital kraljevi ukaz, s katerim se otvarja novo zasedanje parlamenta. Vladna izjava ne bo prečitana na prihodnji seji, ker še ni gotova. Po otvoritvi novega zasedanja narodne skupščine in po prečitanju kraljevega ukaza bodo izvoljeni parlamentarni odbori, namreč finančni, zakonodajni, administrativni, imunitetni in odbor za prošnje in pritožbe. Potem se bo seja zaključila.

Beograd, 28. maja. (Z) Kakor se doznava, je demokratski klub sklican za jutri, torek ob 5. uri popoldne k plenarni seji, na katerem se določi bodoče stališče in taktika stranke.

Beograd, 28. maja. (Z) Včeraj od 11.30 do 13 je bila seja Spahovega kluba, o čegar poteku se pa ne more doznati nič gotovega, ker varujejo strogo tajnost zaradi tega, ker se je govorilo o taktiki stranke. Vendar se iz dobro poučenih krogov doznava, da skupina dr. Spaha ne bo storila definitivnih sklepov, dokler ne dobi navodil od dr. Korošca, ki je sedj v stalni zvezi s Stjepanom Radićem.

Beograd, 28. maja. (Z) Danes dopoldne je bila seja muslimanskega kluba, na kateri se je govorilo o političnem položaju in o taktiki, ki naj se je poslužuje klub v parlamentu. Potem je bilo govora tudi o preganjanju muslimonov v Bosni in Hercegovini, ki je sedaj še hujše, kakor ob času volitev.

Radićevska seja v Zagrebu.

Zagreb, 28. maja. (Z) Včeraj se je vršila v Zagrebu tretja seja poslancev hrvatske republikanske seljačke stranke pod predsedstvom Stjepana Radića. Seje se nista udeležila dr. Korošec in dr. Spaho, kakor se popolnoma napačno trdi. Seja je bila omejena le na poslance Radićeve stranke. Po izjavah, ki jih je dobil današnji »Hrvat« od strankinega predsednika Radića, se je udeležilo seje 65 poslancev, štirje pa so opravičili svojo odsotnost. Pred plenarno sejo hrvatske republikanske seljačke stranke je bilo v soboto popoldne posvetovanje posameznih klubov, zlasti gospodarskega in prehrambnega, ki se je včeraj na vse zgodaj nadaljevalo. Na skupni seji včeraj dopoldne, ki je trajala od pol 11. do pol 16. ure, je podal najprej predsednik Stjepan Radić podrobno poročilo o vsem onem, kar sta strankina odposlanca dr. Kovačević in dr. Krnjević videla in slišala v Beogradu o političnem položaju, posebno pa v radikalni stranki. Polovica Radićevega govora se je bavila z bodočimi volitvami, ki bodo vsekakor, kakor je omenil, še letos, in sicer sodeč po vseh znakih ,koncem poletja ali pa začetkom jeseni. Radić je na koncu svojih izvajanj predlagal, naj se dosedanja politika hrvatske republikanske seljačke stranke nadaljuje in naj se taktika glede Beograda prav nič ne izpremeni, nasprotno, v gotovih slučajih naj se postopanje hrvatskega narodnega zastopstva do skrajnosti poostri. Nato je poslanec dr. Rudolf Horvat govoril o sestavi novega upravnega sodišča v Zagrebu. Najljuteje je napadel upravni sistem. Radić je potem protestiral proti premestitvi generalnega izseljeniškega komisarijata v Beograd, kar smatra hrvatsko narodno zastopstvo za čin sovražnosti prvega reda. Za njim so nekateri poslanci razpravljali o razmerah v svojih krajih. Na koncu seje se je obširno govorilo o bližnjih volitvah v parlament ter o razmerju do slovenske ljudske stranke in jugoslovenske muslimanske organizacije za časa volitev, nadalje o kandidaturah hrvatske republikanske seljačke stranke po vsem ozemlju bivše avstro-ogrske monarhije, kakor tudi v Šumadiji, Makedoniji in Črni gori. Potem je bila seja zaključena.

Iz razgovora z dr. Spahom.

Zagreb, 28. maja. (Z) Današnja »Riječ« objavlja razgovor, ki ga je imel njen dopisnik s predsednikom jugoslovenske muslimanske organizacije dr. Spahom v Beogradu. Na vprašanje novinarja, ali je njegov klub nalašč zapustil dvorane narodne skupščine pri glasovanju o poročilu verifikacijskega odbora, je dr. Spaho odgovoril: »Da, zapustili smo sejno dvorano, ker se ne strinjamo s stališčem večine verifikacijskega odbora. Mi smatramo, da je uverovljenje poslanskih mandatov pravno in ne politično vprašanje, in zaradi tega nismo glasovali.« Na vprašanje, ali se more dejstvo, da so muslimanski poslanci oddali prazne glasovnice pri volitvi stalnega predsedništva narodne skupščine, smatrati kot demonstracija proti homogeni radikalni vladi, je odgovoril dr. Spaho:

»To se ne more smatrati. Pri volitvi začasnega predsednika zbornice smo postavili lastnega kandidata. pri volitvah stalnega predsednika pa ne, in za to smo oddali prazne glasovnice.« — Kar se tiče tolmačenja govora ministrskega predsednika Pašića na zadnji seji narodne skupščine, je dejal dr. Spaho, da tega govora ni razumel. Na opazko dopisnika »Riječi«, da so radikali za to, da ne prepuste Radića v parlament, dokler ne pridejo pooblastila njegovih poslancev pred verifikacijski odbor in jih narodna skupščina ne overovi, je izjavil dr .Spaho, da je taktika radikalov in njihova politika glede Radića sporedna stvar. Radić ni bil zato izvoljen, da pride v parlament, in on tega tudi ne želi. Radić ima v Zagrebu svoje narodno zastopstvo in ve dobro, kaj ima storiti.

Resolucija sodnikov.

Beograd, 28. maja. (Z) Združenje sodnikov je imelo včeraj sejo, na kateri je bila sprejeta sledeča resolucija, ki so jo danes izročili ministru za pravosodje dr. Markoviću: »Imajoč pred očmi današnji finančni položaj in druge razmere, v katerih se nahaja država, so sodniki zadovoljni z novim načrtom zakona o sodnikih. Čeprav ne zadovoljava popolnoma vseh njihovih želj in potreb, predstavlja vendarle minimum onega, kar je sodnikom in njihovim rodbinam najbolj potrebno za pravilno vršenje njihovih dolžnosti. Zato prosijo sodniki pravosodnega ministra, naj ta zakonski načrt o sodnikih takoj predloži narodni skupščini, da ga more čimprej uzakoniti v skrajšanem postopanju, ker se sodniki z ozirom na današnjo draginjo nikakor ne morejo preživljati s svojo dosedanjo plačo in dokladami. Sodniki prosijo tudi narodno skupščino, da bi imela pri reševanju omenjenega zakonskega predloga pred očmi veliki značaj in važnost funkcij, čijih izvrševanje je poverjeno sodnikom ter vzvišenost, težavnost in posebno pa odgovornost njihovega poklica ter ustavno in zakonito omejevanje sodnikov, ki, izvzeto za ostale državne nameščence velja le zanje in jim onemogoča vsak zaslužek razen rednih prejemkov. Z ozirom na vse to in na izjemno stališče sodnikov, ki ga naglaša in garantira tudi ustava, naj jim narodna skupščina v gmotnem in moralnem pogledu zagotovi obstanek, da se bodo mogli z vso dušo posvetiti svojemu vzvišenemu poklicu in da bodo mogli svobodno in neodvisno od vsakega strankarskega ali drugega vpliva ali interesa deliti pravico le po zakonu in svoji vesti, objektivno in nepristransko, vsakomur enako.

Grško-turški sporazum.

Carigrad, 28. maja. (K) Kakor se doznava, se je svet generalnih komisarjev v Angori izrekel za sprejem grško-turškega dogovora v Lausanni.

Beograd, 28. maja. (B) Minister zunanjih del dr. Ninčić je danes dobil iz Lausanne od grškega ministra zunanjih del, Aleksandrisa to-le brzojavko: »O priliki sporazuma, do katerega je prišlo danes v vprašanju odškodnine, se v imenu grške vlade toplo zahvaljujem Vam, srbsko-hrvatsko-slovenski vladi in g. Jovanoviću na uspešni podpori, ki je bila nudena naši delegaciji v vprašanjih, ki so življenjskega interesa za Grško. — Aleksandris«.

Beograd, 28. maja. (B) Iz Pariza javljajo: Ko je bil sklenjen od Ismet paše in Venizelosa sporazum v Lausanni, je Jovanović, delegat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, priglasil pridržek glede popravka meje v predelu Karagača, ker kraljevina SHS želi, da med Turčijo in njenimi sosedi obstoje dobre meje. Dostavil pa je, da bo njegova vlada pristala na sporazum, ki bi se dosegel v tej točki.

Beograd, 28. maja. (B) Iz Pariza javljajo: Venizelos je izjavil novinarjem, da je prepričan, da bodo na današnji sporazum takoj reagirali konkurenčni posli. Razume se, je dodal, da odstopamo mesto Karagač, kolodvor in neposredna predmestja, s pravico uporabljati prehod čez most, kar je bilo dosedaj v korist Bolgarski.

Dr. Beneš o pomenu medparlamentarne konference v Pragi.

Praga, Ob zaključku medparlamentarne trgovinske konference v Praje priredil v soboto zvečer zunanji minister dr. Beneš banket na čast inozemskim delegatom. Pri banketu je imel dr. Beneš govor, v katerem se je zahvalil konferenci, da je izbrala baš Prago kot mesto svojih posvetovanj. Zahvalil se je delegatom za njihovo zanimanje za narodno življenje češkoslovaške republike in za prijateljske manifestacije poedinih delegacij, posebno za izraze prijateljstva s strani zastopnikov Francije, Anglije, Italije, Japonske, Belgije, Jugoslavije, Romunije in Poljske. Omenil je udeležbo avstrijskih in madžarskih delegatov in dejal, da je zadovoljen z govorom madžarskega zastopnika, bivšega ministrskega predsednika Huszerja, ki je naglašal mirno sodelovanje s sosedi in vsemi narodi, ki so zastopani na konferenci. Dr. Beneš je izrazil upanje, da se bodo vsi gospodje povrnili v svojo domovino v trdnem prepričanju, da je začelo v Evropi nastopati novo, normalno življenje in da morejo prijatelji češkoslovaške republike z optimizmom zreti na razvoj odnošajev v Srednji Evropi. Dr. Benešu so odgovorili franoski, angleški, italijanski, belgijski in španski delegati, ki so uveravali Češkoslovaško svojega prijateljstva in se divili delu, ki ga je ta mlada republika že izvršila do danes.

Nemiri in stavke v Poruhrju.

Münster, 28. maja. (K) V Dortmundu so napadli v soboto popoldne vstaši avtomobil z redarji in ga obmetavali z ročnimi granatami. Pri tem je bil en redar ubit, eden pa težko ranjen. Dva avtomobila z redarji, ki sta prihitela tovarišem na pomoč, so komunisti napadli na isti način kot prvega. Komunisti, ki so se udeležili napada na avtomobile, so imeli najmodernejše orožje, med drugimi tudi ročne granate. (W)

Bochum, 28. maja. (K) Predvčerajšnjim je tu prišlo do velikih nemirov. Demonstranti so večkrat poskusili jemati talce. Požarna bramba pa je vsakokrat ujetnike rešila in rogovileže razgnala, pri čemer je bilo več mrtvih in ranjenih. Pri nekem pogonu je bilo ujetih 100 oseb, ki so bile oborožene s samokresi in karabinkami. Včeraj okrog 5. ure so na stražo požarne brambe z nekega železniškega mostu streljali, pri čemer je bila ena oseba ubita, dve pa težko ranjeni.

Wanne, 28. maja. (K) Predvčerajšnjim popoldne so komunistične stotnije poskušale ustaviti delo v več rovih rudnika »Pluto«. Oplenili so skladišča. Policija je morala proti demonstrantom, ki jih je bilo okrog 2000, prodirati z golim orožjem. Padlo je več strelov. (W)

Essen, 28. maja. (K) Število stavkajočih je naraslo na skoraj dva milijona. Stavko je smatrati za mezdno gibanje, ker rudarji zaradi nastale draginje živil in zaradi padca marke zahtevajo zvišanje mezd. Podjetniki so se preje branili popolnoma ustreči željam delavcev. Ker pa se je stavka tako razširila, bodo podjetniki pač prisiljeni željam delavcev bolj zadovoljiti, kakor pa so to dosedaj storili. Sicer pa se je posrečilo, v vprašanju mezdnega zvišanja za kovinarje doseči med delodajalci in delojemalci sporazum na temelju, da dobe kovinarji za 50 odstotkov višje mezde. Upajo, da bodo kovinarji, kjer so že začeli stavkati, šli zopet na delo. To bi pač precej pripomoglo k pomirjenju v Poruhrju.

Düsseldorf, 28. maja. (K) Včerajšnji večer je potekel mirno.

Essen, 28. maja. (K) Francozi so v soboto zasedli podružnico državne banke v Essenu in zaplenili 75 milijard mark. To je dosedaj največja vsota, ki je bila v Poruhrju zaplenjena.

Essen, 28. maja. (K) Vsota, ki so jo Francozi zaplenili v tukajšnji državni banki, znaša 80 milijard mark.

Höchst a./M., 28. maja. (K) Vojaška zasedba barvne tovarne v Höchstu je zopet prenehala. V obratu, ki je od 15. maja t. l. naprej počival, se je imelo delo danes zopet začeti. (W.)

Mednarodno posojilo Avstriji.

Beograd, 28. maja. (B) Iz Dunaja javljajo: Prospekt avstrijskega posojila, takozvanega posojila društva narodov, bo objavljen jutri. Posojilo se ima vrniti v 20 letih in ima mednarodno garancijo. Avstrijski del posojila ima nominalno vrednost 13 milijonov dolarjev in nosi obresti 7 odstotkov. Podpisovanje se prične 1. junija in konča 30. junija. Obveznice in kuponi se bodo izplačevali ob določenem roku ne glede na narodnodnost lastnika obveznice.

Vladna kriza na Poljskem.

Varšava, 28. maja. (K) Predsednik republike je poslancu Witosu poveril sestavo kabineta. Witos je misijo sprejel.

Angleško-ruski odnošaji.

Moskva, 28. maja. (K) V uradnih krogih je obudilo izredno pozornost dejstvo, da je del angleške vojne mornarice v Sredozemskem morju prodrl proti Črnemu morju. V Moskvi se je izvedelo, da so angleške vojne sile bile pomaknjene v smeri proti Severnemu ledenemu morju. V uradnih krogih sodijo, da angleška admiraliteta po nalogu angleške vlade pripravlja vse za nenadno zasedbo ruhrskega ozemlja.

Riga, 28. maja. (K) Iz Moskve poročajo, da so tam usmrtili z ustrelitvijo 15 georgiskih menjševikov ker so bili obtoženi, da so Angležem dajali tajne vojaške informacije. V Petrogradu je bilo baje več sto menjševikov aretiranih.

BALDWIN — PREDSEDNIK KONSERVATIVCEV.

London, 28. maja. (K) Madžarski predsednik Baldwin je bil izvoljen za načelnika konservativne stranke.

Današnje prireditve.

V Ljubljani.

Drama: Zaprto.

Opera: »Carmen«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Red B. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Kino Matica: »Prekrasna Stambulska prosjakinja«.

Kino Ideal: »Zločin pustolovskega gospoda«.

Kino Tivoli: »Kralj Gocondo«. II. del.

V Mariboru.

Narodno gledišče: »Hasanaginica«. — Red A

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Bohinc na Rimski cesti in Leustek pri Zmajskem mostu.

Ritem v svetovni politiki.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

Dr. A. P. Pariz, 24. maja.

Ko je Pariz v poznih popoldanskih urah doznal preko posebnih izdaj časopisja — večerne izdaje so bile že tiskane in listi so stavili na ime Curzon — da je bil mlajši trgovec Baldwin prej poverjen s sestavo britanskega kabineta nego bivši tradicijonalni podkralj Indije, je šel po kuloarjih francoskega parlamenta en sam glas: v britanski politiki se začenja nova epoha.

Lloyd George, vnemajoči dialektik vojne dobe, je padel radi svoje v kritičnih časih podvojeno nevarne turbulence in radi trhle koalicije, katere listje — nekdaj tako zeleno — je veter raznesel na vse strani. Bonar Law je samega sebe smatral kot nekako vez, določeno v edini namen, da ublaži otrpnelost nekakega prehoda. Nihalo velike ure se je že zavihtelo proti levi strani, ko je stisnila neozdravljiva bolezen »zadnjemu izmed popolnih gentlemanov« demisijo v roke. Akciji in reakciji sledi na novo vedno akcija, toda v skladu z ritmom svetovne zgodovine, ki ni nič drugega nego ritem življenja samega. Ta akcija je bistveno drugačna, ona leži na povsem drugi liniji in išče konsekvenco tistega razvoja, ki je bil započet v svetovni vojni. Ker se nahaja inicijativa v Angliji, imamo nov dokaz, da je ta imperij danes resnično os vsega sveta.

V Parizu so si želeli Baldwina, bali pa so se lorda Curzona. Je popolnoma brezpomembno, tajiti to očito dejstvo. Ko so dosegle stave na indijskega podkralja že svoj višek, je dejal zelo moder Francoz sledeče: »Če hočemo delati Bismarckovo politiko, potem si moramo želeti, da postane lord Curzon angleški zunanji minister pod mlajšim ministrskim predsednikom.« Smisel teh besed je jasen: Državni tajnik za zunanje zadeve, ki se najraje ukvarja z orijentskimi vprašanji, naj Anglijo spominja ob vsaki priliki na to, kar označuje Pariz kot njeno »resnično misijo«: na svoje naloge v Orijentu. V pariških političnih salonih je že od nekdaj krožil aksijom, da se lord Curzon ne mara baviti z njemu osovraženo evropsko politiko. Kot strokovnjaka na tem polju so mu dodelili nekega načelnika, vsled česar upajo pariški krogi, da bo državni tajnik odstopil ta departement popolnoma svojemu pomočniku. In tega se v Parizu — bogve iz kakih razlogov? — silno veselijo...

O Baldwinu ima Pariz sledeče mnenje: On je izvrsten trgovec, poln energije in delavnosti, zdrav kot riba v vodi, fin in praktčen politik, ki mu nobena stvar ni tako osovražena, kakor dogmatična ideologija. O metodah, ki jih namerava preiskusiti pri rešitvi perečih evropskih problemov, vedo tukajšnji krogi povedati sledeče: Baldwin smatra reparacijski, garancijski in varščinski problem kot centralno vpašanje celokupne svetovne politike, s katerim so vsa ostala, vključivši tudi rusko vprašanje, v večalimanj tesni zvezi. Tista sila, ki je s svojimi zahtevami najbolj zainteresirana, je v upravičeni nestrpnosti in nevolji nad brezupno stagnacijo nastopila pot, po kateri pač lahko pride do trenutnih uspehov, ne more pa priti do definitivne rešitve na zunaj tako kompliciranega problema. Pogrešek ne leži morda v toliki meri na kontinentu, ki je v vojni trpel moralno in in materijelno, temveč pri pomanjkljivi solidarnosti anglosaških narodov, ki se niso marali iz tradicijonalnih pomislekov vmešavati v kontinentalni kaos. Prva naloga obstoji v tem, najti formulo, ki bi nudila upnikom, predvsem Franciji, dovolj zadoščenja, ne da bi se dolžnike, v prvi vrsti Nemčijo, gospodarsko uničilo. To je mogoče le tedaj, če se povežeta reparacijski problem in vprašanje medzavezniških dolgov.. Francija izjavlja, da je njeno stališče neomajno: zahtevana minimalna vsota se nikakor ne sme več reducirati. Pravičnost itak zahteva, da se francoskemu narodu povrne vojna škoda v severnih pokrajinah Francije. To se more na najboljši način zgoditi potom obširnih dobav v naravi, katerih prijoriteto je treba brezpogojno priznati. Kar se tiče te dni pričakovane nove nemške ponudbe, je predpostavljati, da bo nudila predvsem neoporečne garancije. Če sta nemška vlada in industrija za to pripravljeni, se bo rešitev celotnega problema dala prav lahko doseči. Reparacijska komisija bi se mogla spremeniti v komisijo ekspertov, ki bi po obširnem študiju pripravila splošno konferenco vseh zainteresiranih sil. Do tistega časa je določevanje številk brez vrednosti, ker danes pač nobena država ni v stanju, natančno presoditi svojo gospodarsko kapaciteto. Predvsem pa je treba pomakniti to vprašanje iz sfere sentimenta in predsodkov na popolnoma trgovsko bazo. Tudi francoska zahetva po varščinah se mora, če naj jo Nemčija res izpolni, razmotrivati s tega stališča.

Zmerni krogi čestitajo novemu premijerju Velike Britanije že radi tega, ker vidijo v njegovi osebi najmočnejšo oporo zavezniške misli. To misel hoče g. Baldwin celo izpopolniti. Tu gre za Zedinjene države, v katerih uživa novi premijer velik ugled. Njegov mirni, odlični značaj, pod katerim se skriva nenavadna energija in izvrsten smisel za realnosti, je napravil ob priliki trnjevih pogajanj radi angleškega dolga v Ameriki na ondotne kroge globok vtis. V Parizu računajo, da bodo Zedinjene države že v doglednem času stopile iz dosedanje rezerve, dasiravno se listi ne udajajo prenagljenim nadam.

»Mrtva točka je končnoveljavno premagana«, je zapisalo glasilo g. Loucheurja. Baldwina ne smatramo kot človeka, ki hoče prenaglih rešitev. On je prepojen zrelega duha in pozna svet ter njegove probleme, on pa tudi vé, da je najmanjše dejanje vredno več, nego največja beseda in najbolj provizorična rešitev več, nego kak čudovito teoretični načrt. Po svetovni vojni ni bil morda noben državnik tako globoko prožet prepričanja, da je sedaj vendarle dovolj besedi. Slediti morajo dejanja.

Organizacija NRS.

— **Zaupniški zbor Narodne radikalne stranke v Celju za celjski srez** je imel dne 23. t. m. dobro uspelo zborovanje v navzočnosti zaupnikov celega celjskega sreza. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki si je dal nalogo organizirati krajevne organizacije v celjski okolici. V odboru so zastopani vsi sloji, tudi delavci in invalidi. Ustanovilo se bo tajništvo, čigar naslov javimo te dni.

Angleška nelojalnost.

Naša vlada stoji že pet polnih let v nekem sporu z angleško vlado, ki še danes ni rešen in o katerem se ne zna, kdaj da bo zaključen. Z ujedinjenjem leta 1918 so postali vsi bivši avstro - ogrski podaniki v naših pokrajinah državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nekaj od teh podanikov nove kraljevine je imelo svoja posestva, denar in ostale vrednosti na Angleškem, v Ameriki, Francoski, Italiji itd., t. j. v državah - zaveznicah kraljevine Srbije. Vsa ta imetja in vrednosti so bila začetkom vojske postavljena v omenjenih državah pod sekvester kot imovina sovražnih podanikov. Po končani vojni, ko so postali bivši podaniki pokojne Avstrije, podaniki nove kraljevine, je intervenirala naša vlada preko svojih delegatov na mirovni konferenci, da bi se seskvestri nad imovino podanikov naše kraljevine, ki so bili pred in med vojno pod našimi sovražniki, dvignili.

Te zahteve naše vlade, kakor tudi ostalih zainteresiranih vlad in držav so bile stipulirane v verzajski, senžermenski in ostalih mirovnih pogodbah. Mirovne pogodbe so podpisali tudi zastopniki angleškega naroda in glasom členov, ki so govorili o sekvestrirani imovini, bi morali bivši zavezniki likvidirati sekvestre. Medtem, ko je Francoska, Italija in Amerika dvignila na intervencijo naše vlade sekvestre onim bivšim državljanom avstro - ogrske monarhije, ki so postali naši, je Angleška molčala in na spretne načine zavlačevala rešitev tega vprašanja.

V pretečenem letu je izdala angleška vlada odlok, po katerem ostanejo vsi sekvestri kot vojna pridobitev angleški državi. Naša vlada je vložila sedaj na reklamacijo naših zainteresiranih podanikov resen protest pri angleški vladi in zahtevala, da se sekvestri naših podanikov dvignejo in vrnejo. Angleška vlada na to noto ni niti odgovorila, in zaradi tega je bila naša vlada prisiljena, da je poslednjikrat opomnila angleško vlado na neizvršitev podpisanih obveznosti v mirovnih pogodbah. Ker je ta mučna zadeva dosegla svoj vrhunec, je naša vlada prisiljena, da iznese ta škandal angleške vlade pred društvo narodov, ki je pristojno za rešitev tega spora.

Z ozirom na »lojalnost« in »pripravljenost« Angležev, vidimo, da jim ni dala naša država nikakega povoda, da tako postopajo proti našim državljanom in z njihovim imetjem. Ob tej priliki hočemo povdariti lojalnost naše vlade, ki odločno in s polno pravico brani interese naših državljanov, s tem da izpolnjuje in spoštuje svoje podpise na mirovnih pogodbah.

Baš pred nekaj tedni je naša vlada dvignila sekvester nad avstrijsko banko v Mariboru, ki se je pretvorila v Anglo-Avstrijsko banko. Zakaj? — Na ljubo Angležem, čijih kapital je večji del naložen v omenjeni banki. Medtem torej, ko naša vlada tako postopa z interesi angleških državljanov, postopa angleška vlada z interesi naših državljanov zelo nelojalno.

— **Posvetitev temelja prve pravoslavne cerkve na Češkoslovaškem.** Te dni je bil posvečn temlj za pravoslavno cerkev v Hudobiku na Moravi. Cerkev bo posvečena slovanskima apostolima sv. Cirilu in Metodu. Svečanostim bo prisostvoval niški vladika Dositej. Na Moravskem je danes 700 tisoč pravoslavnih, s 40 duhovniki. Dvanajst bogoslovcev se pripravlja za svoj poklic v Beograd.

Dr. L. Lenard:

Radikalni socijalizem Svetozara Markovića.

Imamo pa še en razred, namreč oni, ki sam ne prideluje, ampak je potreben, da se more delo pravilno razvijati. Ta sloj je sicer potreben, toda on ne sme dobiti v državi odločilne politične moči. Tudi je za naše razmere ta sloj veliko preštevilen. Naša proizvodnja je odločno preslaba, da bi mogla vzdrževati toliko ljudi, ki ne proizvajajo. S tem, kar pridela kmet, živinorejec in drvar, mora najprej kriti svoje potrebščine. Od ostalega se uporabi zopet del za ono domače prebivalstvo, ki ne prideluje ničesar. Kar ostane, se proda v tujino in s to prodajo je treba pokriti kupovino vsega, kar uvažamo. Iz tujine uvažamo večinoma stvari, ki niso neobodno potrebne. Stvari, ki so potrebne, da se dviga naša proizvodnja, tvorijo samo majhen del uvoza. Večina stvari, katere uvažamo, rabijo samo za razkošje in nepotrebni užitek onim, ki nič ne pridelujejo. Namesto, da bi za vola, katerega damo iz države, dobili poljedelsko orodje, dobimo ženske klobuke in bluze, parfume in pomeranče!

Število ljudi, ki nimajo produktivnega poklica, je treba torej omejiti na najmanjše potrebno število.

Zmanjšati je treba število onih, ki posredujejo med proizvodnikom in potrošnikom. Treba je urediti naša prometna sredstva, da bodo predmeti potrošnje kar najhitreje in brez nepotrebnih posrednikov prišli v roke potrošnikov. Predvsem je pa treba v ta namen razviti potrošnje zadruge. Trgovski stan je samo relativno potreben. On je potreben, da more predmet iz rok proizvodnika priti v roke potrošnika. Omejiti je treba posrednike med potrošnikom in proizvodnikom na najmanjšo mero. Najboljše sredstvo za to so potrošnje zadruge.

Čemu je potrebno to ogromno število gostiln? Naj bi se zaprle vse, izvzemši one, ki služijo resnični potrebi prebivalstva, namreč da se v njih hrani ljudstvo, kadar je na potovanju in katero nima svojega gospodarstva. Koliko rok bi se s tem dobilo za drugo plodonosno delo! Koliko časa bi se prihranilo! Ostale naj bi restavracije za tujce in ustanovile naj bi se narodne kuhinje« za domačine na zadružni podlagi.

Istotako je nepotrebnih celo vrsto drugih trgovskih in obrtniških poklicev. Ostanejo naj samo oni, ki so res potrebni in v kolikor so potrebni.

Nepotrebno je tudi preveliko število uradništva. To število je tako narastlo radi tega, ker se je uradništvo razvilo v neko kasto nad ljudstvom. Treba je urediti državo na samoupravni podlagi in potem bo odpadel tudi velik del uradništva. Proti birokraciji je treba dvigniti načelo samouprave.

Mi odklanjamo razredno stališče, kakor se navadno poudarja, namreč, da se naj človeštvo razdeli po poklicih: kmečki razred, delavski razred, meščanski razred itd. »Meščan« sploh ni nobena homogena masa. Na Slovenskem je veliko meščanov, ki so pravi kmetje (Višnja gora, Črnomelj itd), drugi so delavci - proletarci, tretji kapitalisti itd. Tudi beseda »kmet« ne pomeni nič enotnega. Tako delitev na razrede. odklanjamo, priznavamo pa delitev na delavne in na nedelavne sloje. Delavne sloje dvigniti, nedelavne uničiti, dvigniti proizvodnjo, zmanjšati uporabo, pa bo blagostanje naraščalo.

Iz Češkoslovaške.

Praga, 26. maja

Svežega duha in telesa se je povrnil ministrski predsednik Švehla z bolniških počitnic. Takoj nato je imel konference z načelniki parlamentarnih klubov. To je bilo za nadaljnje stališče koalicije velepomembno. Zasedanje parlamenta je pokazalo, da ni bilo vodilne roke, ki bi bila znala ugladiti nasprotja v taboru vladnih strank, manjkal je mož, ki bi bil dajal jasne smernice pozitivnemu delu. To je bil morda eden glavnih razlogov, da parlament ni rešil vseh tistih nalog, ki si jih je bil postavil. Namen razgovorov g. Švehle s predsedniki klubov je bil, ublažiti trenutna nasprotja in pripraviti teren za zopetno, krajše zasedanje parlamenta. To se mu je posrečilo in zbornica bo sklicana sredi junija.

Medparlamentarna trgovska konferenca je brez hrupa dovršila svoje delo. Sprejeta je bila resolucija o odpravi vizuma, o medsebojni uredbi o konkurzih, menicah, zahteva po uvedbi novih brzovlakov na progi Paris - Bagdad, otvoritev sibirske železniške proge za evropski promet in še druga meddržavniška vprašanja. Soglasno sprejeta resolucija je bila odposlana vsem vladam. Na zadnji seji dne 24. t. m. se je dr. Beneš zahvalil za sodelovanje vseh delegacij. Sledili so zahvalni govori delegatov raznih držav. Italijanski delegat je izjavil, da je bila laška delegacija zelo radovedna na delo konference, še bolj pa na dr. Beneša samega, ki je tako izboren diplomat, da je nanj lahko Srednja Evropa ponosna. Delegati si ogledujejo sedaj razna češka in moravska mesta, kar je za Češkosloavško silnega pomena, saj je dana s tem zastopnikom tujih držav najlepša prilika, da spoznajo marljivost češkega naroda v neposredni bližini.

Da ne pozabim socijalističnega kongresa v Hamburgu. Češki delegati so se vrnili zelo ogorčeni v svojo domovino. Prve dni so sicer prisostvovali zasedanju internacijonale, po referatu »sodruga« Crisni-ja pa so jim bile pozneje odvzete legitimacije, češ, da je češka socijalistična stranka vztrajala na mirovnih pogodbah. Delegati so nato izpustili Hamburg z mešanimi čuvstvi, doma pa so naslovili na internacijonalo posebno resolucijo, v kateri ugovarjajo proti njenemu postopanju, povdarjajoč sledeče: ČSR je radi upliva stranke mirotvorna. Ona ima sicer armado, ki je pa radi reakcije v Srednji Evropi nujno potrebna. Češkoslovaška je nadalje — pišejo praški socijalisti — kot prva država protestirala proti intervenciji velesil v ruskem problemu. Napram manjšinam je vlada storila svojo dolžnost. Parlamentarno delovanje dokazuje, koliko se je storilo v pogledu na socijalizacijo. Postopanje kongresa in internacijonale napram češkim socijalistom je bilo nepravično in neutemeljeno. Očividno gre za gotovo politično tendenco, ki je naperjena proti malim narodom, zlasti pa proti ČSR.

Ogorčenje, ki je zavladalo vsled tega v stranki, je razumljivo, če se upošteva, da je bilo na kongresu izvoljenih za delegate češke države 9 Čehov, 7 Nemcev ter 8 Madžarov, in sicer iz združene socijalistične stranke, ki pa vobče ne obstoji, ker kot stranka še ni bila ustanovljena. To **neustanovljeno** stranko je internacijonala pripustila k zasedanjem. Češka socijalistična stranka je zelo močna in ima preko 700.000 članov. Pri volitvah v narodno skupščino je dobila 500.000 glasov.

Politične stranke se mrzlično pripravljajo na občinske volitve. Posebno agilnost razvija Šramekova ljudska stranka (Lidove stranny), ne samo na Moravskem in Češkem, marveč tudi na Slovaškem. Ljudski stranki, ki je — kako znano — v vladi se je pridružilo v zadnjem času nekaj slovaških pslancev-disidentov, ki so z opozicijonalno politiko avtonomista Hlinke nezadovoljni. Obeta se zelo živahen boj. Kombinacije o spremembi dosedanjega medsebojnega razmerja so različne, splošna prognoza pa se glasi: demokratski stranki poje smrtni zvon. Tako na Češkem in tudi drugod. l—

Iz prosvetnega življenja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Sreda, 30. maja: »Hamlet«. Red D.
Četrtek, 31. maja: Zaprto.
Petek, 1. junija: »Hasanaginica«. Dijaška predstava po znižanih cenah. Začetek ob 4. uri popoldne. Izven.
Sobota, 2. junija. »Hasanaginica«. Izv.
Nedelja, 3. junija. »Hamlet«. Izven.
Pondeljek, 4. junija. »Kar hočete«. — Red A.

Opera.

Torek, 29. maja. »Tosca«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob 8. uri zvečer. Red B.

Sreda, 30. maja. »Carmen«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob pol 8. zvečer. Red C.

Četrtek, 31. maja. »Madame Butterfly. Gostovanje ge. Vere Bourago. Začetek ob 8. uri zvečer. Red E.

Petek, 1. junija. »Rigoletto«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob 8. zvečer. Red A.

Sobota, 2. junija. »Tosca«. Gostovanje g. Josipa Rijavca. Začetek ob 8. uri zvečer. Red D.

Nedeja, 3. junija. »Prodana nevesta«. Začetek ob 8. uri zvečer. Izven.

Ponedeljek, 4. junija. Zaprto.

— **Gostovanje Rijavca.** Ta teden bo gostoval na ljubljanskem odru znameniti in odlični operni pevec, naš rojak, gospod Josip Rijavec, ki je zdaj angažiran na Narodnem pozorištu v Beogradu. Nastopil bo v operah Carmen, Rigoletto in Tosca. V torek, 29. t. m. poje vlogo Don Josej v operi Carmen. Pri tej predstavi bo izvajala vlogo Micaele gospa Vera Bourago.

— **Sprememba reda gostovanj opernega pevca, gospoda Josipa Rijavca.** Operni pevec g. Josip Rijavec gostuje v torek, 29. t. m. v »Tosci« (red B), v sredo, dne 30. t. m. v operi »Carmen« (red C), v petek, 1. junija v operi »Rigoletto« (red A) in v soboto, 2 junija v »Tosci« (red D), v četrtek, dne 31. maja gostuje v naslovni vlogi opere »Madame Butterfly« gospa Vera Bourago (red E).

— **Gostovanje operne pevke, gospe Vere Bourago.** Operna pevka gospa Vera Bourago, ki je do zdaj pela na Narodnem gledališču v Peterburgu, na mestnem gledališču v Rigi, na deželnem gledališču v Rigi, na deželnem gledališču v Tiflisu in v mestnem gledališču v Baku, nastopi v četrtek, dne 31. t. m. v naslovni vlogi opere »Butterfly« (red E).

— **Ljubljanski moški zbori** včlanjeni v Zvezi slov. pevskih zborov se korporativno udeleže pogreba judenburških žrtev ter zapojo F. S. Vilharjevo »Nagrobnico junakom« in Pavčičevo »Narodno nagrobnico«. Zbori naj v svojih društvih ti dve pesmi temeljito ponove. Skupna pevska vaja se vrši v Glasbeni Matici v petek, dne 1. junija zvečer ob osmih. **Nastop in pevska vaja sta za vse zbore obvezna.** Arhivarji naj gotovo prineso notni materijal seboj. —

Odbor »Zveze«.

— **Pravilnik za člane — ilustratorje S. U. J. O. U.** 1. V svrho zaščite umetniškega dela članov — ilustratorjev S. U. J. O. U. in v svrho uvedbe enotnega poslovanja pri sklepanju pogodb z naročniki postavlja se sledeči pravilnik, ki je za vse člane S. U. J. O. U. obvezen. — 2. Minimalne cene za ilustrovana dela (risbe ali slike, ki so narejene za reprodukcijo v knjigah, brošurah, v ilustriranih časopisih in revijah, nadalje risbe in slike, ki so namenjene za pomnožitev kot inserati, etikete, plakati, ovojni papirji in druga reklamna sredstva) so sledeče: a) vinjeta, čelna, oz. v tekstu, ako zavzema isto velikost t. j. eno tretjino strani v oktovnem formatu 100 Din; b) manjše vinjete v tekstu ,končne vinjete, inicijalke itd. 50 Din; c) pol stranske ilustracije 200 Din; d)celostranske ilustracije 250 Din; e) naslovna stran knjige 300 Din. NB: Za kvart-format se cene od a) — e) povečajo za 25 odstotkov. f) Vse risbe za eklamne namene za inserate, etikete, ovojne papirje se računajo po istem ključu s 100 odstotnim povišanjem cene; g) plakat enobarven 1000 Din; plakat večbarven 1500 Din; h) diploma 1000 Din. — 2. Te cene pomenijo ceno za reprodukcijsko pravico naročenih risb ali slik ter veljajo, ako ni drugače dogovorjeno, samo za prvo naklado. Pri vsaki nadaljni nakadi pripada avtorju 30 odstotkov prvotnega honorarja. 4. V točki 2. navedeni honorarji so minimalni, to se pravi, da se članom ne stavijo meje po lastnem prevdarku zahtevati večjo nagrado, kar pa store na lastno odgovornost. 5. Originalne risbe in slike, napravljene v svrhe, ki jih našteva točka 2., ostanejo avtorjeva lastnina ter jih more isti drugam prodati. Vendar jih ne sme odstopiti drugim osebam v svrho reprodukcije brez privoljenja prvotnega naročnika. Po 15 letih ugasne ta omejitev za avtorja. 6. Avtor ni dolžan prodati originala naročniku za nižjo ceno, nego bi jo zahteval od drugega kupca. 7. Lastnik reprodukcijske pravice ni v nobenem slučaju opravičen brez privolitve avtorja odstopati klišejev itd. tretjim osebam v svrho reprodukcije. Vsak član je dolžan prijaviti take slučaje odboru S. U. J. O. U., kateri bode proti takim osebam nastopil sodnijskim potom radi kršenja avtorskih pravic. 8. Vsa plačila in tožbe se vrše v bivališču avtorja. — 9. Proti članom, kateri kršijo pravilnik posebno glede točke 2., bode odbor prisiljen nastopati po § 7. pravil udruženja o izključenju članov ter bode to izključenje priobčil v dnevnih časopisih, smatrajoč članov prestopek kot čin nečedne konkurence. — 10. Odbor S. U. J. O. U. odgovarja pred sodiščem samo za ona dela, katerih umetniško vrednost je potrdil umetniški svet udruženja. Če zahteva naročnik potrdilo um. sveta, se s tem zviša cena za 25 odstotkov. — 11. Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme odbor S. U. J. O. U. v p. Sl. ter velja za Slovenijo. Ko ga sprejme glavni odbor, se raztegne njegova veljavnost na celo državo. Sprejeto na odborovi seji S. U. J. O. U. (sekcija Slovenija) v Ljubljani, dne 5. maja 1923. — Strokovno udruženje jugoslovenskih umetnikov v področju Slovenije v Ljubljani.

„Avtonomistu" v album.

V Ljubljani izhaja glasilo, ki sliši na ime »Avtonomist«. Ta štimca peščice liberalno navdahnjenih psevdo-klerikalcev ugiba v zadnji številki pod s »Kam in kako sedaj«?? naslovljeno notico o silno važnem vprašanju, kam naj se orijentira slovenska inteligenca sedaj, ko demokrati niso več vladna stranka. Ker s klerikalci nič ni, in ker bi raje šli v pekel, pravi »Avtonomist«, da preostane še samo radikalna stranka. Do tega mesta podpišemo notico z obema rokama. Sedaj pa pričenja »Avtonomist« z navadno zafrkacijo, ki nas ne bi toliko zanimala, da ni skrajno tendecijozna in neresnična. Trditev je, da je NRS pravoslavno-klerikalna, je zlobna, da ne rečemo neumna. V sklepih Narodne radikalne stranke na konferenci iz l. 1920 je bil med drugim sprejet sledeči sklep: Narodna radikalna stranka kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katero ima slobodni vstop, vedno pozdravljen z »dobro došel«, vsak Srb, Hrvat in Slovenec, kakor tudi vsak drugi brat Slovan, pa tudi vsak drug lojalni državljan naše države, naj bo katerekoli narodnosti ali v e r e, samo ako iskreno sprejme in hoče, da zvesto služi načelom in idejam, katere je sprejela stranka v svoj program in za katerih uresničenjem stremi. Če hoče »Avtonomist« ugotoviti v originalni brošuri iz leta 1920, torej takrat, ko še ni bilo «slovenske radikalije«, istinitost te navedbe, mu radi postrežemo. Sicer pa, gospodje, včasih ste bili bolj duhoviti... Pa morda ni bila unionska...

ČASOPISJE V SOVJETSKI RUSIJI.

Osrednji odbor komunistične stranke je izdelal statistiko ruskega tiska. Glasom poročila izhaja v Rusiji 545 perijodičnih listov, 174 dnevnikov, 166 časopisov, ki izhajajo dva- do trikrat na teden, 177 tednikov in 28 drugih perijodičnih listov. V ruščini izhaja 470 listov, ostalih 75 pa v drugih jezikih. Več kot deset odstotkov listov izhaja samo v štirih mestih: v Moskvi 28, v Petrogradu 16, v Harkovu 14 in v Kijevu 13. Najbolj razširjeni listi so sledeči: »Izvestija« 180.000 izvodov; »Rabočaja Gazeta« 145 tisoč; »Gudok« 100 tisoč; »Pravda« 80 tisoč; »Petrogradskaja pravda« 87 tisoč; »Krasnaja Gazeta« 74 tisoč; »Rabočaja Moskva« 67 tisoč; »Komunist« 52 tisoč.

Dnevne novosti.

— **Književna tombola Jugoslovenske Matice.** Prvo žrebanje za književno tombolo Jugoslovenske Matice se vrši nepreklicno dne 1. junija zvečer v prostorih pokrajinskega odbora v Ljubljani. Objavljene bodo izžrebane številke najkasneje do 4. junija v jutranjih listih kakor tudi isti dan v listih, ki izidejo zvečer. Otvoritev književne prireditve se je zakasnila vsled prošnje podružnic Jugoslovenske Matice kakor tudi poverjenikov na deželi, ki so sprejeli tomboljske karte v razprodajo. Do tega dne so karte na razpolago v Matični knjigarni, Novi založbi, nasproti kavarne Zvezde, Tiskovni zadrugi, v Prešernovi ulici in trgovini Vidmar, Pred škofijo 19. Prosimo cenjeno občinstvo, da nam zakasnitev oprosti. Igra se bi zaključila preje kakor je bilo prvotno zasnovano tako, da bo skoro zaključena že koncem junija. Pozivljamo še enkrat vso slovensko javnost, da pristopi z odprtimi rokami k naši prireditvi. Kupujte in naročajte tomboljske karte naše prve književne tombole v Sloveniji.

— **Spominska plošča uslužbencem poštne in brzoavne stroke, ki so našli smrt v svetovni vojni.** Ministrstvo je odobrilo predlog generalnega ravnatelja, da se vzida spominska plošča poštnim nameščencem, ki so padli v svetovni vojni. Sprejet je tudi predlog, da bi se v ministrstvu na očitnem kraju v notranjih prostorh poslopja vzidala ena ali pa dve marmornati spominski plošči, na katerih bi bilo napisano v zlatih črkah: »Za domovino zaslužnim uslužbencem poštne, brzojavne in telefonske stroke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Na teh ploščah naj bi bila v abecednem redu imena: 1. Vseh tistih, kateri so padli v bojih od 1912—1920. 2. Vseh tistih, kateri so umrli za dobljenimi ranami ali za boleznimi in zaradi vojnih naporov. 3. Vseh tistih, kateri so med okupacijo storili smrt zaradi svojega domoljubnega vedenja. 4. Vseh tistih, kateri so umrli v ujetništvu ali pa v sovražnih taborih kakor internirani. 5. Vseh tistih Srbov, Hrvatov in Slovencev naših uslužbencev, ki so dobrovoljci pomrli ali izginili na solunski fronti ali ki so vojni ubežniki stopili v vrste katerekoli zavezniške armade ter tam padli ali umrli za ranami ali pa po ječah prejšnje avstro-ogrske monarhije kakor talci ali narodni mučeniki. 6. Naposled vseh onih, kateri so še pri življenju, a so zavoljo dobljenih ran popolni invalidi. — Na plošči bo vrezano: 1. Krstno ime, začetna črka očetovega imena pa primek. 2. Službeni značaj, v katerem je kdo umrl ali pa dobil rane, ki so ga napravile za popolnega invalida. 3. Kje in kdaj je umrl in v katerem vojaškem činu.

— **Javna telefonska govorilnica v Apačah.** Nasproti tej telefonski centrali so v Sloveniji naslednje telefonske postaje v I. pasu: Beltinci, Brezno, Brežice, Cankova, Celje, Črenšovci, Črna pri Prevaljah, Dolnja Lendava, Fram, Grobelno, Guštanj, Hrastnik, Ivanjkovci, Konjice, Križevci pri Ljutomeru, Krško, Laško, Ljutomer, Marenberg, Maribor, Meža, Mežica, Moškanjci, Murska Sobota, Muta, Ormož, Podplat, Poljčane, Polzela, Pragresko, Prevalje, Pristava, Prosenjakovci, Ptuj, Račje, Radeče pri Zidanem mostu, Rečica ob Paki, Ribnica na Pohorju, Rimske Toplice, Rogaška Slatina, Rogatec, Ruše, Sevnica, Slatina Radenci, Slovenj gradec, Slov. Bistrica, Središče ob Dravi, Strnišče, Sv. Jakob v Slov. goricah, Sv. Jurij ob juž. žel., Sv. Lenard v Slov. goricah, Sv. Marjeta pri Moškanjcih, Sv. Pavel pri Preboldu, Sv. Peter v Sav. dolini, Šent Ilj v Slov. goricah, Šmarje pri Jelšah, Šoštanj, Štore, Trbovlje, Velenje, Velika Nedelja, Vojnik, Vransko, Vuhred, Vuzenica, Zavrče, Zg. Sv. Kungota, Zidani most, Žalec; v II. pasu: Bled, Boh. Bistrica, Cerklje, Dol. Logatec, Jesenice na Gorenjskem, Jezersko, Kamnik, Kočevje, Kokra, Kranj, Kranjska gora, Lesce, Litija, Ljubljana, Medvode, Novo mesto, Planina pri Rakeku, Podnart, Poljane nad Škofjo Loko, Radovljica, Rakek, Ribnica na Dolenjskem, Selca nad Škofjo Lokh, Straža, Sv. Janez ob Boh. jezeru, Škofja Loka, Toplice pri Novem mestu, Trebnje, Tržič, Višnja gora, Vrhnika, Železniki, Žiri. — Telefonske takse v prvi coni (do 100 km razdalje) 10 Din za triminutni razgovor, v drugi coni (od 100—200 km razdalje) pa 15 Din.

— **Pristojbina za shranjevanje in razvidnost poštnih pooblastil** ter kazen zaradi oškodovanega poštnega dohodarstva. Če hoče naslovnik za prevzemanje vknjiženih pošiljk pooblastiti eno ali več oseb, kak denarni zavod ali kako drugo pravno osebo, mora napraviti po finančnem pristojbeniku pravilno kolkovano prošnjo in pooblastilo pa oboje predložiti pošti. Razen prej omenjene finančne pristojbine (kolkovine) je treba plačati za vsako pooblastilo, ki ga pošta hrani in ima v razvidnosti, še posebno poštno pristojbino, ki znaša: a) za pooblastila, ki veljajo samo za enkrat ali za dobo do 15 dn, po 50 par; b) za pooblastila, ki veljajo za dobo preko 15 dni, po 2 Din za vsako koledarsko leto. Ta pristojbina se plačuje v poštnih frankovnih znamkah, ki se morajo nalepiti na pooblastila. Na to pooblastilo se nalepi potem tudi pristojbina za vsako nadaljno leto. Pooblastilec mora plačati predpisano pristojbino najkasneje do konca meseca marca vsakega leta. Za pooblastila, ki so bila izdana l. 1922, in ki so še v veljavi, morajo poravnati pooblastilci (ali pooblaščenci) prej omenjene pristojbine najkasneje do 1. julija t. l. Kdor se nalašč izogne plačanju poštnih pristojbin ali kdor zagreši kakršnokoli zlorabo poštnega dohodarstva, mora plačati razen porta še globo, ki znaša desetkrat toliko kakor je porto. — Če se ugotovi, da so na kaki pošiljki nalepljene že rabljene, iz več delov sestavljene, potvorjene ali sumljive znamke ali če se ugotovi, kakršnakoli zloraba poštnega dohodarstva, mora plačati pošiljatelj razen porta v dvakratnem znesku neplačano predpisano poštno pristojbino še globo v desetkratnem znesku neplačane pristojbine.

— **Kolo jugoslovenskih sester ne plača poštnine za navadne pošiljke.** Ministrstvo je dovolilo Kolu jugoslovenskih sester iste ugodnosti glede plačevanja poštnine kakor Kolu srbskih sester. Potemtakem ne plačuje nobeno teh dveh društev poštnine za svoje navadne pošiljke, t. j. za nepriporočena pisma in dopisnice, ki si jih pošiljajo glavni odbor in pododbori, priporočnino pa morata obe društvi plačati.

— **Ruski odbori, šole in delovni oddelki so poštnine prosti.** Odredbo z dne 25. novembra 1922 je ministrstvo tako izpopolnilo, da se tudi za dopise, ki jih pošiljajo ruski odbori, šole in delovni oddelki »Državni komisiji za ruske begunce«, ne plača nobena poštnina.

— Nepreviden kolesar je povozil na Celovški cesti hčerko uradnika Nadico Mučovo. Dekle je precej poškodovana in si je izbilo tudi en zob.

— **Mednarodna razstava poštnih znamk.** Češkoslovaško udruženje filatelistov v Brnu priredi v dneh med 5. in 15. oktobrom prvo mednarodno razstavo poštnih znamk. Posetniki razstave bodo plačali za vizum samo polovico normalne pristojbine.

— **Razne nesreče.** Skubic Peter, krojaški pomočnik iz Viča je padel raz kolo in si spahnil desno nogo. — Martina Savrašek, rudarja v Kisovcu je v rudniku podsula zemlja in mu pri tem zlomila levo nogo. — Pavlo Skalar — hči posestnice v Mednu je pičil v gozdu gad. — Žnidar Ivano, delavkko v tovarni »Bistra« v Domžalah je zgrabil stroj za desno roko in ji zmečkal prte. — Dečman Anton je pri nedeljskem izletu Sokola tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko. — Pleteršek Josip, uradnik Trgovske banke v Ljubljani je padel raz bicikla pod neki mimovozeči voz, katerega kolo mu je šlo čez nogo in jo mu zlomilo. — Knez Alojzij hlapec iz Grosuplja je padel raz kolesa v nek jarek, ter si razbil črepinjo. — Vsi poškodovanci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

— **Napad v Trnovem.** V nedeljo ponoči okrog 1. ure se je vračal trgovski potnik Josip Tekavc v svoje stanovanje v Cerkveno ulico. Na mostu, kjer se izteka Gradaščica v Ljubljanico, so ga nenadoma obkolili štirje neznani moški ter ga začeli obdelavati s palicami. Pretepli so ga pa tako močno po vsem životu, da mu je otrpnila roka. Eden ga je tudi udaril s pestjo po glavi in mu močno poškodoval levo oko. Gre najbrže za maščevanje iz vojaških let. Podati se je moral v bolnišnico.

— **Razpis služb.** Generalna inspekcija voda v Ljubljani razpisuje ponovno mesto gradbenega nadoficijala. Interesenti se opozarjajo na tozadevni razpis v »Uradnem listu«.

— **Enomesečni večerni bančni kurz.** Prihodnji mesec priredi prof. F. Sič, enomesečni večerni komercijalni bančni kurz. Predavanja v tem zasebnem kurzu se pričnо dne 6. junija ob pol 7. uri zvečer v prostoru dvorane »Glasbene Matice« v Gosposki ulici. Prijave je pošiljati na naslov prof. F. Sič, Ljubljana, Gradaška ulica 18 I. nadstr. Osebne informacije na razpolago istotam od 2. do pol 4. ure popoldne.

— **Nepreviden škropljenje.** Delavec Ignac Ločnikar je škropil Resljevo cesto. Nepreviden je poškropil konja Albina Bončarja iz Slomškove ulice. Konj se je splašil, zdirjal naprej in se zaletel v nek vogal, pri čemer je dobil težke poškodbe na glavi in po prednjih nogah. Splošno je v zadnjem času opažati, da se delavci pri škropljenju cest prav nič ne ozirajo na pasante. V tem pogledu naj se napravi red.

— **Znana dobrovoljka,** ki se ga tudi rada nacelha, se je razhudila nad Satlerjevo družino. Ker so ji zaprli pred nosom vrata, je pobrala kamen in ga vrgla v silni jezi v njihovo okno. Razbila je 70 Din vredno šipo.

— **Po prestani kazni** radi tatvine je pobegnil že 8krat radi tatvine kaznovani Viktor Jeriha iz Zadvora pri Dobrunjah. Ker ima mož še več nečednih stvari na vesti, sumijo, da je razširil svoj delokrog preko naše meje.

— **Nadležni gostje.** V gostilni pri Lekšetu na Resljevi cesti se je sprl Lojze Korbar z dvema neznancema. S svojimi tovariši jih je vrgel na cesto. Ko se je Korbar vračal domov, je srečal na cesti nekega Lukanca, ki je bil tudi pri tem dogodku v gostilni. Ker ga je smatral za napadalca, ga je udaril po glavi, da je mož padel in obležal nezavesten. Glasom obtožbe ga je udaril z zloglasnim boksarjem. Priče pa so ugotovile, da ni imel nobenega orožja, pač pa ima tako težko roko, da pride pod paragraf »Prepovedana roka«!

— **Hud voznik** je posestnkov sin Ivan Pirnat z Viča. Vozil je v nevarnem diru mimo državnega kolodvora. Ko ga je stražnik z znamenjem opozoril, da naj pazno vozi, ga je udaril z bičem ter pognal konje v še hujši dir.

— **V Rudniku** je bilo ukradeno železničarju Francetu Zrncu iz veže kolo znamke »Eska« vredno 1750 Din.

— **Kolesarji!** V zadnjem času se je zopet razpasla navada, da uporabljajo kolesarji različne gozdne pešpoti po Tivoliju, Rožniku, Drenikovem in Šišenskem vrhu za vozne ceste. Vsi kolesarji (tudi z motornimi kolesi) se opozarjajo, da je po teh pešpotih vsaka vožnja prepovedana in, da bo v bodoče policijska direkcija proti krivcem kar najstrožje postopala.

— **Razne tatvine.** V avtogaraži dr. Kisovčeve vile je bil ukraden delavcu Francetu Amanu 200 Din vreden črn suknjič. — Mariji Petačevi iz Zelene jame je nekdo ukradel dva domača zajca. — Neznan žepar je izžeparil gostilničarki Jerici Šemetovi na Vodnikovem trgu z žepa 320 Din. — V neki znani, dobro obiskani gostilni v Ljubljani je izmaknil neznan gost 750 Din vredno srebrno tobačnico, pozabil plačati ceho in odšel.— Bos je prišel neki neznanec v barako v Bohoričevi ulici, kjer si je obul čevlje delavca Josipa Tomažiča in odšel. — V stolni cerkvi je nekdo ukradel Antoniji Krivčevi, zatopljeni v molitev, staro zlato uro, vredno 2500 Din. — Prijazna spremljevalka je ukradla prijaznemu gostitelju I. M. v neki veži na Turjaškem trgu usnjato novo listnico, v kateri je imel mož 1000 Din denarja. — Iz veže bolniške blagajne v Gradišču je ukradel nekdo črno pleskano kolo železolivarju Ivanu Aliču. — V vlaku med vožnjo iz Zagreba v Celje je nek nepridiprav ukradel v Zidanem mostu zaspanemu potniku 6 kg težko balo črnega klota. — Trgovcu Jošku Premrstein iz Kranja je ukradel spreten žepar med vožnjo iz Karlovca v Nočno selo—Toplice listnico, v kateri je imel 700 Din in 5000 avstrijskih kron.

— **Pobegnila je** iz Krške vasi zidarjeva žena Ana Sibilja. S seboj je vzela samo svojo dekliško delavsko knjižico na ime Ana Račičeva.

— **Za »Narodni dom« v Hrastniku** so darovali po Din 100: gg. dr. Gvidon Sernec v Celju, dr. Josip Kolšek in dr. Fran Roš v Laškem, učitelj Josip Groznik v Hrastniku ter tvrdka Ant. Kolenc in drug v Celju; po Din 50: tvrdka Drago Schwab v Ljubljani; po Din 30: g. Josip Pelikan v Celju; po Din 25: gg. dr. Juro Hrašovec, Robert Dichl, Drago Sirec, vsi v Celju ter A. Moser v Radečah in dr. O. Fettich v Ljubljani; po Din 10: g. Alojz Igričnik na Dolu in tvrdka Globočnik in drug v Ljubljani. — Ob raznih prilikah so nabrali: g. Babič Alojz Din 159.25, g. Stane Dolanc 26.25, g. Fajdiga 30, g. Lojze Hofbauer 46.50, g. Logar Drago 192 ter ga. Lojzka Šentjurčeva 20 dinarjev. Vsem darovalcem, kakor tudi nabirateljem — iskrena hvala, drugim, na katerih vrata bomo še potrkali, pa — posnemajte! — Konsorcij za gradbo Narodnega doma v Hrastniku.

— **V Vidmu** je ukradel neznan vlomilec restavraterki Rozaliji Kunej ženski plašč, obleko, čevlje in za popotnico 10 zavitkov Zeta, 15 zavitkov Morava tobaka, hleb kruha in za okrog 1275 Din drobiža.

— **Celjske novosti.** Pokrajinski zbor delegatov podružnic Jugoslovenske Matice za Slovenijo se vrši v nedeljo 3. junija v Celju ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Popoldne se vrši na Glaziji velika ljudska slavnost z izbranim bogatim sporedom. V slučaju slabega vremena bo slavnost v vseh prostorih Narodnega doma. — Celjska mestna občina se namerava v zadevi upravnega sodišča v Celju pritožiti pri ministru pravde. Zagrebško upravno sodišče prične s 1. junijem poslovati. Celjskemu upravnemu sodišču je občina zagotovila primerne prostore. Kdaj isto prične poslovati, o tem ni slišati ničesar. — Oprostitev pekovskih vajencev pekovske zadruge v Celju se vrši tekom meseca julija t. l. za politične okraje Konjice, Slovenj gradec, Brežice in Celje. — Za popravilo kapucinskega mostu so tozadevni načrti razpoloženi na ogled pri mestnem stavbenem uradu. — Par lepih koncertov nam je priredila te dni mariborska vojaška godba, katera se ob priliki pukovske slave celjskega pešpolka mudi v Celju. — Prireditve. Plesni večer gdč. Lidije Wisiakove se je v soboto zvečer vršil v mestnem gledališču. — Okoliški šoli ste v soboto zvečer in v nedeljo popoldne v veliki dvorani Narodnega doma priredili lepo uspelo mladinsko igro »Pogumni Tonček v kraljestvu vil«. — Insolvenca. Za poravnalno postopanje je prosil trgovec z manufakturo v Gosposki ulici Hugo Schmidt. — Cene mesu zadnje dni zopet rastejo. Za govedino se zahteva že 30 Din, za teletino pa 35 Din za kg.

— **Mariborske novosti.** V noči od sobote na nedeljo je bilo zaradi pijanosti in razgrajanja aretiranih 12, v noči na pondeljek pa 18 oseb. — Zaradi praznika ostane mestno kopališče v četrtek zaprto. — Štiri brezposelne moške je aretirala policija pri pregledovanju neke gostilne na Aleksandrovi cesti. — Od svojih delodajalcev je pobegnila 30-letna služkinja Kranjc. Z njo pa je izginilo tudi razno perilo, obleka in drugo v približni vrednosti 3.000 kron. Ko je bila aretirana, so našli pri njej še nekatere stvari, dočim je večino ukradenih predmetov spravila že v druge roke. — Dva moška je aretiral stražnik na Koroški cesti, kar sta nesla velik zavoj kolomaza in nista mogla navesti, kje sta ga nabavila. — Na tukajšnji trgovski nadaljevalni šoli se zaradi pomanjkanja denarnih sredstev sklene pouk v drugem in tretjem razredu že dne 15. junija, dočim se bo v prvem razredu poučevalo še do 28. junija. — Prihodnja seja mestnega občinskega sveta se vrši dne 1. junija ob 7. zvečer. Nadaljeval se bo dnevni red zadnje seje. — Mestni magistrat opozarja voznike, da je vožnja z Glavnega trga skozi rotovško poslopje na rotovški trg prepovedana. — Vsled več slučajev pasje stekline v mariborskem okraju opozarja mestni magistrat ponovno na predpise odrejenega najstrožjega pasjega zapora. V nedeljo, 27. t. m. je napravilo več fantov iz Bistrice izlet na Ruše, kamor so dospeli precej vinjeni. V Rušah so razgrajali in zbadali razne mimoidoče. Ko je tridesetletni delavec v karbidni tovarni France Lampreht na zbadanje odgovoril, naj ga puste pri miru, so navalili fantje nanj in ga oklali. Dobil je z nožem tri rane v hrbet. Njegovo stanje je bilo tako opasno, da so poklicali rešilni voz iz Maribora, ki ga je prepeljal v javno bolnico.

Iz raznih krajev naše kraljevine.

— **Žrtev Save.** Te dni se je peljal s svojim vozom k Savi mesarski obrtnik Ivan Pašer iz Zagreba. S seboj je vzel tudi svojega pomočnika Goriška, ki se je kopal, medtem ko je on pral konja in voz. Ko je opral konja, ga je pustil nekoliko na pašo. Tedaj pa je prišel iz vode Gorišek in zajahal konja ter šel z njim kljub gospodarjevim opominom v vodo. Čez nekoliko sta zmanjkala konj in konjenik v valovih Save. Kmalu za tem pa se je konj prikazal na nasprotnem bregu, jezdec pa je utonil v Savi.

— **Vojaška oblast za kulturno delo.** Sarajevski »Jugoslovenski List« poroča, da je izrekla armijska oblast svojo pripravljenost pomagati pri vseh prireditvah prosvetnih društev. Vojska bo dala v teh slučajih na razpolago svoje šatore ter moštvo pri potrebnih pripravah. Vsa tozadevna opravila bo izvršil tehnični oddelek.

— **Ljudsko vseučilišče v Osijeku.** Osiješki listi poročajo, da so pričeli tamošnji književniki s predpripavami za otvoritev ljudskega vseučilišča. Vseučilišče se najbrže otvori že v jeseni.

— **Občinski davek v Sarajevu.** Sarajevska občina je uvedla »sirotinski davek«, ki se bo pobiral od vseh postoječih zabavnih lokalov in društvenih prireditev. Davek se bo pobiral celo od gledaliških predstav. Dohodke iz tega davka bo občina uporabila za pokritje svojih izdatkov v različne dobrodelne namene.

— **Narodni muzej na Cetinju.** Te dni je ministrski svet razpravljal o dvorcu in zapuščini kralja Nikole. V načelu je bilo sprejeto, da se napravi iz dvorca narodni muzej. Podrobnejše bo to vprašanje proučil prosvetni minister, ki bo pripravil tudi tozadevni zakonski predlog.

— **Povodenj.** Vsled velikih nalivov je stopila Bregalnica na več mestih iz svoje struge. Voda je odnesla v vasi Čifiliku 20 komadov goveje živine, v vasi Umljanih pa 30 komadov. Poleg tega je pokvarjeno tudi precej letošnje setve.

Novosti iz Primorske.

— **Nesreča na morju.** Te dni je plovila iz Kotora proti Trstu motorna ladja »Sloboda« in vlekla s seboj vlačilec z 250 tonami. Med potjo jo je dohitela nevihta, vsled česar je bila ladja prisiljena, da se je usidrala na otoku Hvaru. Ker pa je bilo morje zelo razburkano, so se pretrgale vrvi, na katere je bil pritrjen vlačilec in ladja je z vso silo zadevala ob skalovito obal. Vsled teh sunkov se je ladja popolnoma razbila. Posadka, ki se je nahajala na krovu se je rešila, ravnotako se ni zgodilo tudi vlačilcu ničesar.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina & Ko., z znamko Peko, ker so isti priznano najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

Slava „Triglavskega" pešpolka.

Na okrašenem dvorišču vojašnice kralja Petra Velikega Osvoboditelja je praznoval včeraj svojo prvo slavo naš domači Triglavski, sedaj 40. pešpolk, v spomin na dan 28. maja, ko je Slovenski planinski polk zrušil odpor sovražnika pri vasi Kotle prigodom koroške ofenzive l. 1919. — Sredi obširnega dvorišča je bil postavljen altarček s kolačem in sliko sv. Cirila in Metoda, patronov tega polka. Za oltarjem je bil zbran polk pod poveljstvom polkovnika g. Milana A. **Radosavljevića.** Pred oltarjem pa številni zastopniki civilne in vojaške oblasti ter raznih kulturnih, prosvetnih in drugih javnih korporacij. Med raznimi uglednimi osebami omenjamo ministra n. r. dr. **Županича,** velikega župana dr. **Lukana,** rektorja univerze dr. Aleša **Ušeničnika** s številnimi profesorji, finančnega delegata dr. **Šavnika,** delegacijo mestne občine z županom dr. **Peričem** na čelu, generalnega konzula češkoslov .republike dr. **Beneša,** konzula francoske republike gosp. **Flacha,** delegacijo Trgovske in obrtniške zbornice, na čelu z g. **Knezom** ter dr. **Windischerjem,** zastopnike ljubljanskega Sokola, na čelu s podstarosto **Ganglom.**

Ko je prišel komandant dravske divizije polk. **Vučković,** se je pričela svečana služba božja, ki jo je opravil prota **Janković.** Po službi božji se je pričelo sečenje kolača. Sečenja se je udeležil polk. Radosavljević kot domačin, narednik in redov. Za naše občinstvo je bil najbolj zanimiv prizor, ko so se vsi trije po rezanju kolača poljubili, kar nismo bili vajeni videti v avstrijski armadi. Prizor je navdal vse goste z zanosom, ko so videli domačnost, ki vlada v naši narodni vojski. Sledila je molitev kanonika g. **Kjobovsa,** nakar je imel g. polk. Radosavljević krasen govor, v katerem se je spominjal zgodovine svojega polka. Predvsem se je spomnil dneva, ko je takratni slovenski planinski polk, predhodnik sedanjega 40. pešpolka po parurnem junaškem zadržanju predrl nemške vrste na črti Dravograd—Kotle dne 28. maja 1919. Njegov govor so vojaki pazno poslušali in ko je končal, so zadoneli navdušeni živijo-klici kralju Aleksandru in ujedinjeni domovini. Po kratkem pozdravu, ob sviranju narodne himne, se je polk razvrstil k defiliranju pred komandantom dravske divizije in zbranimi gosti. Defiliranje nam je nudilo lepo sliko vzgoje in discipline, ki vlada v naši vojski. Končno so gostje sedli k zakusku v okusno opremljenem paviljonu. Med zakuskom je svirala godba dravske divizije. Potek dopoldanske prireditve nas je spoznal z narodnimi običaji, ki so vladali v srbski vojski in nam je obenem nudil priliko videti, kako se v vojski vzgaja veselje do skupne domovine.

Tudi popoldne se je zbralo v vojašnicah mnogo gostov, ki so z zanimanjem sledili krasno uspelim telovadnim vajam. V obeh paviljonih se je nato razvila prijetna domača zabava. Na koncu dvorišča je bilo pripravljeno strelišče, kjer so številni gosti preizkusili svojo umetnost v streljanju, vojaki pa so nestrpno pričakovali začetka tombole. Živahno razpoloženje je še povečal pevski zbor, sestavljen povečini iz vojakov-dijakov. Zvečer se je vršil v okusno prirejeni dvorani ples.

Sport in turistika.

S. K. Primorje porazi v prvenstveni tekmi S. K. Ilirijo 1 : 0 (1 : 0).

Z nedeljsko prvenstveno tekmo je dosegla ljubljanska prvenstvena sezona svoj višek. Z velikansko napetostjo in zanimanjem pričakovana prvenstvena tekma je končala z zmago neoporečno boljšega moštva. Prvak Slovenije je bil v nedeljo v 11 letih svojega obstoja prvič gladko poražen od domačega moštva. — Primorje nastopi z rezervami: Jančigaj — Lovrič, Birsa — Slamič, Zuchiatti, Vrančič — Žargaj II, Erman, Čamernik, Pretnar, Žargaj II. Ilirija z rezervo za Vidmajerja: Soklič — Dolinar, Beltram — Weibl, Zupančič III, Držaj — Zupančič I, Zupančič IV, Učak, Oman, Pevalek. Najboljši v Primorju je bil obramben trio Lovrič — Birsa — Jančigaj, ki je brezdvomno najboljši v Sloveniji. V krilski vrsti je briljiral s svojo izvrstno igro Zuchiatli in Vrančič, medtem ko je rezerva Slamič precej zaostajal. Sijajen je bil v napadu Balinc s svojo izvanredno premišljeno igro, ko je iz spojke dirigiral in vodil ves napad. Novinca Čamernik, Erman v polju zelo dobra, pred vrati pa povsem odpovedala. V Iliriji je bila krilska vrsta dobra, medtem ko je obramba, osobito Beltram šibkejša kot preje. V napadu sta bili obe krili izborni. Notranji trijo je lepo kombiniral, bil pa preveč nervozen in pa brez elana.

V prvem polčasu je bilo Primorje vseskoz v premoči. Najsigurnejše šance zastreljata novinca Čamernik, Erman. Posamezni napadi Ilirije se sicer razbijejo ob obrambi, vendar Ilirija dve sigurni šanci zastrelja. Vsled handsa diktiran 11 m izpremeni Balinc v siguren gol. Kornerji 6 : 0 za Primorje. V drugem polčasu Ilirija v začetku vztrajno napada. Vsled Slamičevega foula diktira sodnik 11 m proti Primorju. Oman razantno strelja ali Jančigaj bravurozno in izvanredno brani. A Ilirija napada še dalje, iznudi 3 kornerje, katere pa vratar in obramba Primorja brani. V zadnjih 25 minutah preide Primorje zopet v napad, iznudi še 4 kornerje in zastrelja iz najsigurnejših pozicij. Rezultat napram poteku igre ne odgovarja in bi moral biti za Primorje vsekakor ugodnejši. — Sodnik g. Hus izboren ter je s to tekmo dokazal, da je naš najboljši sodnik. Tekma se je vršila ves čas v ostrem tempu ali obojestransko naravnost odlično fair in disciplinirano. M. K.

Predtekma: Jadran : Ilirija rez. 4 : 2.

Maribor.

V nedeljo se je vršila semifinalna tekma med S. S. K. Maribor in Athletik-Sportklubom Celje, ki se je končala z malo ali sigurno zmago S. K. Maribor z 2 : 1. S to zmago pride S. K. Maribor v finale za prvenstvo Slovenije ter igra 10. junija v Ljubljani z našo Ilirijo.

Gostovanje S. K. Slovan, Ljubljana v Varaždinu.

V. Š. K. Drava : Slovan 3 : 2 (2 : 0) proti 9 : 3 za Slovana. Poraz Slovana je pripisati povsem neodločni napadalni vrsti, ki je ob premoči popolnoma pozabila šutirati na gol. Prvi gol rezultira iz 11 m, druga pa iz posameznih solo akcij. Sicer so pa Varaždinci izredno hitri in tehnično dobro moštvo z odločno napadalno vrsto. Revanžna tekma se vrši v Ljubljani meseca julija ob priliki proslave 10-letnice obstoja K. K. Slovana.

Iz društvenega življenja.

— **Društvo najemnikov za Slovenijo** opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 10. maja ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. — Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12, pritlično, desno.

Izpred sodišča.

NE DRAŽITE PSOV!

Jakob Fliegel, kleparski mojster v Prešernovi ulici, je bil obtožen, da ima na dvorišču hudega psa, ki je ugriznil v roko 14letnega Emila Klanjška. Fliegl je bil obsojen na 100 Din globe. Pri vzklicni obravnavi pa se je ugotovilo, da nima pes, 8mesečni »Doberman«, pred otroci — v hiši je 29 strank — nikdar miru in da ga poredni dečki,med njimi tudi Klanjšek prav radi dražijo. Prizivni senat je razveljavil prvo sodbo in je bil Fliegl oproščen, ker so zakrivili to pasjo nepriliko otroci sami.

TEŽAVE Z REJENČKOM.

Pavla Prežlova iz Boh. Bistrice ima v oskrbi 12letnega Franca Vidica, siroto brez staršev. Sosedi so ji očitali, da s fantom grdo ravna. Sledile so ovadbe pri županu in sodišču, ki so imele za posledico razne tožbe. Radi takih očitkov je bila obsojena Marija Logarjeva na 150 Din globe in na povračilo stroškov, Fani Logarjeva in pa France Rozman, pa sta bila oproščena. Obe stranki sta se pritožili, vzklicno sodišče pa je oba priziva odklonilo in potrdilo prvo obsodbo, ker se je uverilo, da žena fanta dobro vzgaja kakor da bi bil njen lasten otrok.

ŠE ENA STANOVANJSKA.

V Potočnikovi hiši v Lescah sta stanovala zakonska Pretnarjeva. Ker gospodar ni bil z njima zadovoljen, bi se jih bil rad iznebil. Nalagal jima je različno hišno delo ter jima končno, ko se Pretnarjeva le nista hotela umakniti, 18. marca pismeno odpovedal. Pri tej priliki je očital Pretnarju, da mu je ta zaračunal za neko popravilo pri vodnjaku 100 kron več, kot je plačal Pretnar dotičnemu obrtniku. Razjarjena vsled odpovedi in očitka sta ga Pretnarjeva nahrulila z lažnikom. Vršilo se je to na domačem dvorišču. Obtoženca sta bila v Radovljici oproščena, češ, da to ni javen in tudi ne tak prostor, da bi lahko slišala žaljenje še tretja oseba in ker sta hotela obtoženca na ta način le kvalificirati njegov očitek, da sta ga oškodovala za 100 kron. Vzklicni senat je prizivu ugodil in obsodil Pretnarja vsakega na 50 Din globe, ker je smatral to dvorišče za javen kraj in je bilo, žalilce vštevši, navzočih za obsodbo dovolj oseb. Dokaz dobre vere pa je nedopusten.

Dopisi.

— **Slovenska Bistrica.** V nedeljo dne 27. t. m. se je pojavil v predpoldanskih urah v mestu manjši marogasti stekel pes, ki je nagrizel štiri osebe in nekaj drugih psov. Ugrizene osebe so bile takoj drugi dan odpravljene v Pasteurjev zavod v Zagreb. Pes je bil na licu mesta ubit po orožništvu. Odkod se je pes priklatil, do sedaj še ni znano.

Borzna poročila.

Beograjska borza je bila danes zatvorjena zaradi pravoslavnih Binkošti.

Zagreb, 28. maja. Devize. Dunaj 0.133—0.1335, Berlin 0.15—0.165, Budimpešta 1.80—1.85, Bukarešta 52—53, Italija 453.50—454.50, London ,izplačilo 435—438.50, ček 0—437.50, New York 94—95.50, Pariz 616—620, Praga 283—284, Sofija 82—0, Švica 1700—1705, Varšava 0.18—0.1825. Valute. Dolarji 92.50—93.50, češkoslovaške krone 277.50—278.50, leji 0—53, lire 447—449.

Zagreb, 28. maja. (Priv.) Devize. New York 94—94.50, Pariz 6.16—6.20, Švica 17—17.05, London 437—438.50, Amsterdam 37—37.50, Dunaj 13.30—13.35, Praga 2.83—2.84, Budmpešta 1.80—1.85, Italija 4.535—4.545,Berlin 15—16.50, Varšava 18—18.20. — Valute. Dolarji 92.50—93.50, češke krone 2.775—2.785, italijanske lire 4.47—4.49.

Curih, 28. maja. Otvoritev. Berlin 95, Holandija 217.25, New York 554.75, London 25.67, Pariz 36.70, Milan 26.55, Praga 16.56, Budimpešta 10.25, Zagreb 5.85, Sofija 5.52, Varšava 1.06, Dunaj 75.25, avstrijske krone 75.25.

Curih, 28. maja. Zaključek. Berlin 99, Holandija 217.25, New York 554.75, London 25.67, Pariz 36.70, Milan 26.57, Praga 16.55, Budimpešta 10.25, Zagreb 5.85, Sofija 5.65, Varšava 1.06, Dunaj 78.25, avstrijske krone 78.25.

Praga, 28. maja. Dunaj 4.60, Berlin 5.15, Rim 164.75, avstrijske krone 4.61, italijanske lire 166.75, Budimpešta 61.50, Pariz 225, London 154.75, New York 33.80, Curih 606.75, Beograd 35.875.

Dunaj, 28. maja. Devize. Beograd 747—749, Berlin 1.07—1.13, Budimpešta 12.75—12.85, Bukarešta 384—386, London 327.700—328.300, Milan 3406—3414, New York 70.985—71.135, Pariz 4674—4686, Praga 2119—2125, Sofija 724—726, Curih 12.775—12.805. Valute. Dolarji 70.650—70.950, levi 703—707, nemške marke 1.08—1.20, angleški funti 326.000—327.000, francoski franki 4615—4645, italijanske lire 3372.50—3387.50, jugoslovenski dinarji 738—742, romunski leji 389—391, švicarski leji 12.680—12.740, češkoslovaške krone 2102—212, madžarske krone 10.70—10.90.

Berlin, 28. maja. Dunaj 85.73, Budimpešta 11.52, Milan 2947.61, Praga 1837.39, Pariz 4067.30, London 285.783.75, New York 61.864.95, Curih 11.072.25, Beograd 639.39.

Nekaj za vse.

NA ZADNJO URO.

Zanimivo je slišati, kako se človek vede tik pred smrtjo. Poslednji trenutki obsojenca so morda najbolj napeto popisani pri Dostojevskem v Idiotu. O Goetheju je znano, da je prav na koncu še vzkliknil: »Luči, več luči!« Pesnika Roucher in André Chénier, odkraja navdušena prekucuha, pozneje pa oba žrtvi revolucije, sta na vozu, ki ju je peljal na morišče, recitirala skupaj prvi prizor Racineove Andromahe. Na Kočevskem pa je pijanec, valeč se po bregu v tolmun, izrekel še te krilate besede: Hudič, kam pa letim!

Gospodarstvo

Prvi redni občni zbor d. d. „Orijent" v Mariboru.

Dne 18. maja 1923 se je vršil prvi redni občni zbor mednarodne trgovsko-špedicijske in skladiščne d. d. »Orient« v Mariboru. Upravni svet je podal delničarjem poročilo o delovanju družbe v prvem poslovnem letu in predložil računski zaključek, ki izkazuje bilančne zgube 725,838.63 dinarjev, odnosno po prebitku agio-dobička prve emisije delnic v znesku 156,893.14 dinarjev še zgube 568,945.49 dinarjev. Ker po izkazu te bilance presega zguba polovico delniške glavnice, je upravni svet v smislu člena 240 trg. zakona naznanil to okolnost pristojni državni upravni oblasti. Po poročilu in na predlog upravnega sveta s soglasnim odobrenjem nadzorstvenega sveta je občni zbor delničarjev soglasno sklenil razdružitev in likvidacijo družbe ter izvolil likvidacijski odbor petih članov in jim dal istočasno potrebna pooblastila. Razmotrivaje vzroke propada družbe po komaj poldrugoletnem obstoju je občni zbor ugotovil, da je družba v svojem postanku imela najugodneje pogoje za svoj obstanek in procvit, tako da bi se bila mogla razviti v trdno mednarodno podjetje, ki bi odgovarjala vsem potrebam domače trgovine in industrije, ter uspešno mogla pritegniti na se večji del našega uvoza in izvoza. Pogoji za ta uspeh so bili dani s zadostnim delniškim kapitalom in s zadostimi bančnimi krediti, posebna pa je imela družba kot domača ustanova naših trgovcev in industrijcev dane garancije, da se bode njenega transportnega posredovanja posluževal večji del domačih tvrdk, ki so že v prvih mesecih njenega obstoja v zelo povoljni meri zaposlovale družbo. Nadalje je občni zbor ugotovil, da je temu prvemu razmahu družbe sledil neuspeh, ki ga je povzročilo netočno poslovanje in nestrokovnjaško opravljanje špedicijskih poslov, posebno pa in v prvi vrsti slabo gospodarstvo z družbino imovino. Radi nestrokovnjaškega opravljanja poverjenih poslov se je zaupanje strank do družbe skrhalo in krog strank, ki so jo zaposlovale, je začel razpadati. Slabo gospodarstvo z družbenim denarjem se je začelo kazati v vedno rastočem pomanjkanju gotovine, ker se družbina glavnica ni uporabljala kot obratni kapital in nalagala v špedicijske posle, kakor je bil njen namen, temveč se je denar trošil v nepotrebne investicije, v predčasno širjenje organizacije, v brezmiselno potratno reklamo, v ogromno nepotrebno režijo, ki je že sama presegala kosmati dobiček družbe. Ne da bi se za družbin obstoj nevarno stanje povsem jasno predočilo in sporočilo družbinim izvrševalnim in upravnim organom, je družbino centralno ravnateljstvo to stanje prikrivalo in si skušalo pridobiti novih denarnih sredstev potom vplačil za popolnoma neuspelo drugo emisijo delnic, pri čemur se plačani zneski niso nalagali, kakor to zakon predpisuje, temveč se uporabljali kratkomalo za tekoče posle, nadalje potom uporabljanja vplačanih povzetij za druge svrhe, kakor za one, ki so jim bila namenjena itd., ter je na ta način spravljalo družbo v vedno večje dolgove. Občni zbor delničarjev je soglasno ugotovil, da zadene glavna krivda na propadanju družbe bivšega njenega centralnega ravnatelja Alberta Pečevnika, ki je spravil družbo v tako težak finančni položaj, da je njen nadaljni obstoj in njeno nadaljno poslovanje nemogoče, ako se noče upropastiti celo družbino premoženje. Istočasno je občni zbor ugotovil, da je posebno družbina podružnica v Zagrebu delala cel čas z ogromno zgubo, ki je družbi povzročila eno največjih bremen, za kar občni zbor krivi poleg bivšega ravnatelja Alberta Pečevnika tudi vodilno uradništvo omenjene podružnice. Z ozirom na tako stanje družbe je bil občni zbor enoglasnega mnenja, da se družba ne more dalje vzdržati, ter sprejel predlog upravnega sveta, da se pristopi likvidaciji družbe. Ta sklep je storil v interesu delničarjev, ki so svoj denar zaupali družbinemu vodstvu, ker družbina aktiva danes še krijejo družbine dolgove, ki so popolnoma zavarovani, in ker se danes še da rešiti velik del delniške glavnice, tako da bodo delničarji utrpeli le manjši del vloženega denarja. Občni zbor smatra potrebnim to dejstvo posebej povdariti v svrho, da bi se družbini upniki in delničarji ne dali vznemirjati po drugih vesteh, katerih izvor se ne da kontrolirati. Naloga spretnega in vestnega dela likvidacijskega odbora bode, da vnovči družbino premoženje čim najbolje in obvaruje delničarje nepotrebnih zgub.

× **Tečaji na novosadski produktni borzi, dne 26. maja 1923.** Cene za 100 kg: pšenica bačka 435, ječmen bački 290, oves bački 290, koruza bačka 255, fižol beli novi 510, moka št. 0 660, pšenični otrobi 140.

× **Zagrebška carinarnica.** Finančno ministrstvo je odredilo, da se ustanovi na južnem kolodvoru v Zagrebu carinarnica I. reda, ki bo izvrševala carinjenje vseh vrst.

× **Pred generalno stavko v Belgiji.** Ker ni hotel belgijski prometni minister sprejeti deputacije železničarjev, grozi v Belgiji generalna stavka vsega delavstva. Železničarji že stavkajo.

× **Obtok bankovcev v Češkoslovaški** je znašal 23. maja 8.887 milijonov č. K., krije pa 4.353 milijonov čK.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Pisalni stroji itd.
Mehanična delavnica
(popravljalnica)
LJUBLJANA
Solenburgova ulica 8/I.
L. BARAGA.

Janez Nadloga:

Andrej Ternovc,

reliefna karikatura iz minulosti.

(Nadaljevanje.)

»Vaš duh je solnce, mojster,« sem vzkliknil, resnično vzhičen in popolnoma prevzet. Veličina Carcharijevih naukov je vzbujala blaženost v meni.

»Tedaj, kakor sem dejal, je bila glavna težava v dognanju in spoznanju smrtnih vzrokov. Kakor hitro je bila enkrat ta ovira premagana, je šel človek lahko korak dalje. Ta korak pa hočem storiti jaz. Spiritus vitalis, ki nenadoma tako brezobzirno zapusti naše telo in se preseli na zvezde, vsled česar ga nekateri imenujejo tudi Spiritus astralis, mora postati človeku pokoren in poslušati njegove zapovedi.«

»Imenitno,« sem pritrdil zdaj čisto brez strahu.

»Seveda je pa treba mnogo, mnogo truda, predno je vse pripravljeno. Treba je iskati, proučevati in brskati po starih zapiskih, treba je pridno zasledovati tek zvezd in vse dogodke, ki so ž njimi v zvezi. V vsem tem je še mnogo zagonetnega in zapletenega, kar nas pa nikakor ne sme oplašiti. Sto let, sto tisoč let, kaj je to v primeri s krono plačila, ki ga dobimo z večnostjo?!«

»Večnost!« so se šepetaje zganile moje ustnice, ko sem mimogrede pomislil na Magdaleno in njeno toplo bližino.

»Zdaj prvi čas bo torej glavna vaša naloga študiranje, posebno bi vam priporočal znamenito delo »De evocatino mortuorum«, ki sicer ni sestavljeno po mojih relacijah, pa vendar hrani marsikako zrno resnice v sebi. Tudi razna, zlasti starejša dela de magicis vam bodo mnogo pripomogla. Treba je namreč spoznati skrivnosti, ki nas obdajajo in so v kakršnihkoli odnošajih z našim življenjem. Te skrivnosti nam pomagajo spoznavati bistvo in — dejal bi nekako habitum Spiritu vitalis.«

»Vaša navodila, mojster, so mi zapoved,« sem dejal. Potem sva se poslovila in zopet nisva govorila nekaj dni. Sploh je bilo vse čudno in nenavadno v tistem gradu. Prvi čas dolgo nisem opazil žive duše razen starega sluge, ki mi je prinašal jedila in sploh vse potrebno v sobo. Carcharius je namreč želel, da ostanem kolikor mogoče zaprt in sam zase. Sicer, je dejal, postane človek lahko raztresen in ne more napredovati in studiis. Duh je namreč občutljiv in ne prenese preveč dotikov z materijo, ki bo ostala v oblasti Satanovi, dokler je naše delo ne reši iz objema smrti.

Tako sem bil tedaj večinoma sam. Presedel sem največ časa v knjižnici ter brskal po starih zapiskih. Pogostoma sem seveda naletel tudi na pisavo, ki je nisem znal brati. Ob takih prilikah se me je potem lotilo dolgočasje, ki sem ga skušal preganjati na različne načine. Stopil sem včasih k oknu in gledal po pokrajini, ki se je odpirala očem. Vinska trta, rastoča po goricah, me je prepričala, da živim nekje na jugu, drugega nisem izvedel nikoli.

VII.

Šumenje, ki je nenadoma vzdramilo tisto jutro mojo pozornost, me je gnalo na hodnik, kjer pa nisem mogel opaziti nič sumljivega. Daleč po gradu si nisem upal, ker se nisem hotel zameriti gospodu Carchariju, zato sem šel nazaj v svojo knjižnico in jel premišljevati, odkod bi mogel izvirati neprestani šum.

Tedaj je stopil v knjižnico sam mojster Carcharius.

»Kaj čujete?«

»Da, mojster.«

»Kaj se vam zdi?«

»Ne morem si tolmačiti.«

»Me veseli.«

»Mojster Carcharius?«

»Želite?«

»Ne razumem vas.«

»Ste torej žejni pojasnila? Naj bo. Šumenje prihaja iz moje delavnice v onem traktu,« je pokazal z roko skozi okno. »Tam imam pripravo, ki se pogovarja z vetrom. Astralni valovi prenašajo potlej zvoke, ki jih vodi moja volja, v vsemir, kjer se odzivljajo bitja, ki jih kličem. Na ta način sem torej v zvezi z drugimi svetovi. Ali ste brali že kaj o tem tu v knjižnici?«

»Še ne,« sem odgovoril in malo sram me je bilo.

»No, nič ne dè,« je odvrnil mojster Carcharius. »Saj je še čas. Medtem vas lahko polagoma uvedem v nekatere skrivnosti.«

Sedel mi je nasproti.

»Glejte me v oči!«

Dasi sem težko prenašal njegov pogled, sem vendar storil, kakor mi je rekel. Gospod Carcharius mi je tedaj jel praviti z vedno tišjim glasom o svoji napravi. Dejal je, da ni vseeno, s katerim sistemom zvezd je spojen Spiritus vitalis posameznega človeka. Govoril je čim dalje bolj skrivnostno in valovanje njegove besede mi je popolnoma vzelo vsako moč.

»Glejte solnce!« je dejal nazadnje in res sem videl sijati solnčne žarke v polnih, širokih pramenih v sobo. Potem je dejal:

»Noč je že, vendar se nikar ne bojte, ker ste premagali smrt!«

Pri zadnjih besedah sem se bil menda stresel: kajti mojster me je prijel za roko in me ljubeznjivo božal po spodnjem laktu, počasi, enakomerno od zapestja navzgor in nazaj.

»Veste,« sem dejal, dasi nisem bil popolnoma prepričan o resničnosti svoje trditve.

»Zdaj pojdite z menoj.«

Hodila sva po temnih hodnikih in gospod Carcharius me je vedno držal za roko. Nazadnje so se škripaje odprla majhna železna vrata, za njimi pa še ena, ki so odkrila vhod v prostorno sobano, polno sličnega orodja, kakor sem ga imel jaz v svoji sobi premišljevanja.

»Le brez bojazni,« me je bodril gospod Carcharius, ko je spoznal, da mi hoče zastati korak. Bil sem tudi v resnici presenečen in preplašen ob pogledu, ki se je tedaj razgrnil mojim očem. Stene so bile vse pobarvane z različnimi barvami, a na vsakem polju znamenja zvezd in različni napisi pod njimi. Po sobi je bilo postavljenih nebroj ognjišč, povsod je gorelo in prasketalo, a nad ognjenimi zublji je vihrala ogromna priprava, nekaka vetrnica, ki se je med silnim šumom venomer vrtela. Steklenice in retorte so bile večinoma polne raznobojnih tekočin, ki so širile nekak zoprn, mameč in oster vonj po sobi.

(Dalje prih.)

Več časopisnega papirja na prodaj.
Kje, pove uprava lista.

„Pri nizki ceni!" Ign. Žargi, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 3
nudi cenj. odjemalcem
veliko izbiro potrebščin za šivilje in krojače. Damsko, moško, otroško perilo. Najnovejše bluze v etaminu. Po vršne jopice, volnene in modne jumperje. Nogavice, rokavice, majce, kratke nogavice. Svilene in pletene samoveznice itd. po priznano najnižjih cenah. Na debelo in na drobno!

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze srčnega sočutja povodom prerane smrti ljubljenega sina in brata, gospoda

Ivana Zamljena

izrekamo vsem najprisrčnejšo zahvalo, osobito pa bratom Sokolom, jezdnemu odseku za častno spremstvo in pevskemu društvu „Slavec" za v srce segajoče žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja, končno vsem, kateri so tako mnogoštevilno spremili dragega pokojnika na njega zadnji poti.

Ljubljana, 26. maja 1923.

Žalujoči ostali.

To je znak za „Komet"-tekoče čistilo za parkete in linolej. Otročje-lahko delo. Učinek velikanski. Najcenejše sredstvo. Zahtevajte brezplačno brošuro pri Komettvornica, Celje. — Odda se zastopstvo za večja mesta.

Protiv znojnih nogu upotrebite
HÖFER PUDER br. III.
Dobiva se u svim apotekama i drogerijama.
RAVE d. d., ZAGREB.

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob priliki bridke izgube našega predragega in nepozabnega soproga, očeta, brata in strica, gospoda

Gustava Pirca

izrekli svojo sočustvo ali nam bili v težki uri v kakršnokoli pomoč in tolažbo, izrekamo svojo najsrčnejšo zahvalo.

Zlasti pa velja naša zahvala šefu kmetijskega oddelka g. Iv. Sancinu za njegov genljiv govor ob odprtem grobu, predsedniku Kmetijske družbe g. Pipanu za tople poslovilne besede, članu načelstva SKS g. Ažmanu za pr srčno slovo gorenjskih kmetov, g A. Mencingerju za toplo občuten govor v imenu bohinjskih podružnic Kmetijske družbe, dalje pevcem za srce pretresujoče žalostinke, Sokolu iz Bohinjske Bistrice, gasilnemu društvu iz Srednje vasi za izkazano zadnjo čast, vsem darovalcem vencev, preč. g. župniku Golfu ter vsem pokojnikovim iskrenim prijateljem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Rodbina Pirc.

Zbirka opernih in operetnih tekstov.
Izšli so sledeči zvezki:
Stev. 1. Tajnost.
„ 2. Jenufa.
„ 3. Seviljski brivec.
„ 4. Gorenjski slavček.
„ 5. Mefistofeles.
„ 6. Prodana nevesta.
„ 7. Nižava.
„ 8. Vrag in Katra.
„ 9. Carostrelec.
„ 10. Janko in Metka.
„ 11. Zapečatenci.
„ 12. Tosca.
Izdala in založila
„Zvezna tiskarna in knjigarna"
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.
Vsak zvezek stane
3 Din.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5·—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Malo posestvo,
ki meri okoli 2 orala z vili podobno hišo z obokano kletjo, 3 sobami in kuhinjo, naprodaj. Poleg prešno poslopje z močno prešo in prešno pripravo, gospodarsko poslopje, hlev za dvoje govedi, svinjak, poleg hiše vrt, lep vinograd, sadonosnik in pašnik. Nahaja se na lepi legi, 3 minute od kolodvora Poljčane, 10 minut od cerkve in šola. Cena po dogovoru. Vprašati je pri g. Ambrož, kmečki konsum, Pekel pri Poljčanah.

Trapist sir
hljebovi 1 do 1·50 kg — kg Din 30·— poštom od 5 kg gore šalje Mljekarna Sunja.

Pozor, letoviščarji!
Hiša z dvemi stanovanji, sadnim in zelenjadnim vrtom, oddaljena 5 m od kolodvora Bled, se radi selitve ugodno proda. Poizve se pri lastniku Ivan Pretnar, čevljar, Bled II. št. 86.

Stroj za lomenje kamna
rabljeni, ali v dobrem stanju, ki proizvaja 1 — 2 m³ na uro, potrebni pogon 1 1/2 — 2 1/2 HP kupimo. Ponudbe je poslati na naslov: „Samoborka" d. d. industrija umetnega kamna, Samobor pri Zagrebu.

Proda se
več dobro ohranjenih moških oblek, klobukov in čevljev po zmerni ceni. Istotam se proda tudi en umivalnik. Dvorni trg št 1/II nadstr. levo od 10—14 ure.

Mali umetni mlin
na dobri vodi se išče v najem z nekoliko zemlje ali pa s kako malo hišo, pripravno za trgovino na prometnem kraju na Štajerskem. Ivan Ivanuša na Lešnici 6 p. Ormož.

Prazne sode
vsakovrstne, dobro ohranjene petrolejske, oljske, kupim. Sprejmem vsako množino. Ponudbe pod „Sodi" na upravo lista.

Blazine, žima
morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih Specijelna tvrdka za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zahtevajte oferte in cenike!

Brusne kamne
za kose, prave italijanske, nepresegljive v dobroti, **modro galico, ratijsko lilče, morsko travo** za modroce v vsaki množini priporoča Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Krasno letovišče!
Letovišči pension Büttner v sv. Lovrencu pri Mariboru s krasno lego na Pohorju. Voda za plavanje. Tople kopeli. Prostor za tennis. Električna razsvetljava. Meseca junija in septembra znižane cene. Prospekti proti pošiljatvi znamk za 2·- Din.

Modra galica,
angleške provenijence, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po zmernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val. Jurman Celje, Breg 25, Slovenija.

Trgovski vogelni lokal
v sredini mesta v zelo prometni ulici se odda v najem z novembrom. Ponudbe pod „Dobra trgovina" na upravo lista.

Hiša
enonadstropna, za vsako obrt pripravna, blizu glavnega kolodvora v Mariboru, električna moč in luč, vodovod, velik vrt za zelenjavo, se za Din 188.000 takoj proda. Stanovanje takoj na razpolago Franc Marinič, trgovec, Maribor, Kacijanarjeva ulica št. 17.

Sena
20 vagonov po ceni 550·— K za 100 kg, franco Sladojevci, proda Gjuro Jelić, Sladojevci, p. Slatina.

Stanovanjska hiša
v dobrem stanju s 4 sobami nad 16 oralov zemlje, 15 minut od Maribora se proda. Za kupca stanovanje na razpolago. Cena 270.000 K. Dopisi Studenci pri Mariboru, Zrinjakeva ulica št. 1.

Inteligentno,
zanesljivo dekle želi primernega mesta. Cenj. ponudbe pod šifro „Brez doma", na upravo lista.

Trgovino,
dobro vpeljano z mešanim blagom in opremo v sredini mesta Maribora — pozneje tudi stanovanje — se proda. Dopisi pod „Eksistenca", na podružnico „Jutranje Novosti", Maribor.

La imperial sir
4 duceta poštom franco duceti Din 30·- šalje mljekarna Sunja.

Trgovski pomočnik,
vešč špecerijske, galanterijske in manufakturne stroke želi službe. Gre tudi kot potnik. Ponudbe na upravo lista pod „Agilen".

Mladenič
bi se rad poročil z gospodično v starosti 30 — 35 let, lahko je tudi vdova. Ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod „Ženitev".

Več umetniških slik
se radi odpotovanja cenjo proda. Naslov v upravi lista.

Hiša
trinadstropna v sredini mesta Ljubljane se takoj proda. Poizve se: Križevniška ul. št. 7/II.

Deklica
iz boljše hiše z boljšo šolsko naobrazbo se sprejme kot vajenka v trgovsko hišo, kjer bi posečala gremijalno šolo in bi imela priliko se temeljito v pisarniških poslih izvežbati. Znanje jezikov prednost. Ponudbe pod: „Če dobro porabljiva, cela oskrba v hiši brezplačna".

Izdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani.